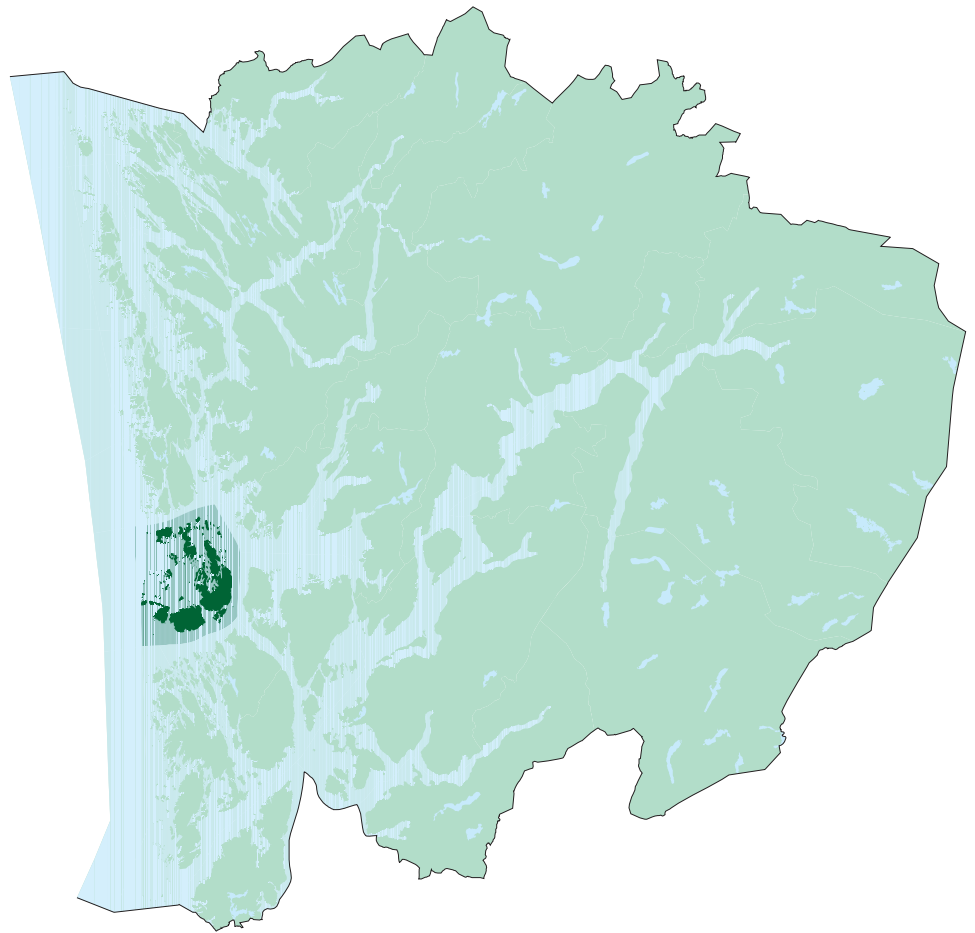

Viltet i Austevoll

Kartlegging av viktige viltområde
og status for viltartane

Austevoll kommune og
Fylkesmannen i Hordaland
2006

Fylkesmannen i Hordaland
Miljøvernavdelinga

MVA-rapport 4/2006

Viltet i Austevoll

Kartlegging av viktige viltområde
og status for viltartane

Austevoll kommune og
Fylkesmannen i Hordaland
2006

MVA-rapport 4/2006

Foto på framsida frå toppen (fotograf i parentes):

Havørn (Frode Falkenberg), gråmåse og sildemåse (Ingvar Grastveit), toppskarv (I. Grastveit), raudnebbterne (I. Grastveit), ærfugl (F. Falkenberg), padde (I. Grastveit), hjort (M.J. Steinsvåg).

Ansvarlege institusjonar: Austevoll kommune og Fylkesmannen i Hordaland, miljøvernavdelinga	Rapport nr: MVA-rapport 4/2006
Tittel: Viltet i Austevoll. Kartlegging av viktige viltområde og status for viltartane	ISBN-10: 82-8060-053-1 ISBN-13: 978-82-8060-053-0 ISSN: 0804-6387
Forfattar: Olav Overvoll & Magnus Johan Steinsvåg	Tal sider: 41 + vedlegg
Kommunalt prosjektansvarleg: Lars-Erling Horgen, jordbrukssjef / leiar OSK	Dato: 13.10.2006
Samandrag: På initiativ frå Fylkesmannen si miljøvernavdeling, har Austevoll kommune gjennomført ei kartlegging av viktige viltområde i kommunen. Målet med kartlegginga har vore å gje kommunen ei oppdatert oversikt over viktige viltområde til bruk i arealforvaltinga og å presentere ein kunnskapsstatus for viltet i kommunen. Medan det gamle viltkartet nesten utelukkande omhandla jaktbare artar, omfattar den nye oversikta alle viltartar i høve til det utvida viltomgrepet: Alle førekomande artar innan gruppene amfibiar, krypdyr, fugl og landpattedyr. Eit utval av artar og funksjonsområde er kartlagt. Når det gjeld småviltet er det lagt særleg vekt på truga og sårbare artar (raudlisteartar) og fåtalige artar med spesielle habitatkrav. Alle kartdata finst på digital form, slik at kommunen kan framstille kart etter eige behov. Ved plotting er det vanleg å dele viltopplysningane på fire temakart: 1) hjortevilt, 2) småvilt, 3) opplysningar unnateke offentlegheit og 4) prioriterte viltområde (viktige og svært viktige viltområde). Av desse vil oversikta over prioriterte viltområde vil vere det viktigaste kartet i overordna plansamanheng. Dette kartet er vedlagt rapporten. Rapporten er eit viktig supplement til karta og inneheld generelt stoff om viltforvalting, litt om korleis kartlegginga i Austevoll har blitt gjennomført, ein omtale av dei prioriterte viltområda og ei oversikt over alle viltartar som er registrerte i kommunen. 14 område i Austevoll er plukka ut som prioriterte viltområde. Det er registrert 149 viltartar i kommunen: 1 amfibium, 1 krypdyrart, 138 fugleartar og 9 pattedyrartar. Ein har hatt avgrensa ressursar til kartleggingsarbeidet og resultatet kan difor ikkje reknast som fullstendig og vilrapporten peikar på nokre område der kunnskapen om viltet bør betrast. Særleg ein del område i skog har for dårleg dokumentasjon av viltverdier. Ei prioritert oppgåve i framtidig viltkartlegging i Austevoll må vere å betre denne dokumentasjonen gjennom feltundersøkingar. Gjennom oppdateringar ved supplerande feltundersøkingar og opplysningar frå lokalkjende, vonar ein at kartverket over tid kan bli både meir presist og meir komplett. Situasjonen for viltet kan endre seg, både naturleg og som ein følge av tekniske inngrep og endra arealbruk. Difor er det naudsynt å oppdatere kartverket med jamne mellomrom, både for å fange opp endringar i arealbruk og ny kunnskap om viltet.	
Referanse: Overvoll, O. & Steinsvåg, M.J. 2006. Viltet i Austevoll. Kartlegging av viktige viltområde og status for viltartane. – Austevoll kommune og Fylkesmannen i Hordaland, MVA-rapport 4/2006: 41 s. + vedlegg.	
Emneord: Austevoll kommune, viltkartlegging, biologi, zoologi, amfibiar, krypdyr, fuglar, pattedyr	
Austevoll kommune 5392 Storebø Tlf: 55 08 10 00, Fax: 55 08 10 01 www.austevoll.kommune.no	Fylkesmannen i Hordaland Miljøvernavdelinga Postboks 7310 5020 Bergen Tlf: 55 57 22 00, Fax: 55 57 22 01 www.fylkesmannen.no/hordaland www.miljostatus.no/hordaland

FORORD

I Stortingsmelding nr. 58 (1996-97) *Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling* er det sett som mål at alle kommunar i Noreg skal gjennomføre kartlegging og verdisetting av biologisk mangfald på sitt areal. Stortingsmelding nr. 31 (1992-93) *Den regionale planlegginga og arealpolitikken* gir signal om at kommunane sjølve må innarbeide omsynet til biomangfaldet i eiga planlegging og verksemd.

Viltkartlegginga er ein viktig del av arbeidet med å få betre oversikt over biomangfaldet i Austevoll. Kommunen har tidlegare gjennomført ei kartlegging av viktige naturtypar.

Viltkartlegginga har vore eit spleiselag mellom kommunen og fylkesmannen i Hordaland si miljøvern-avdeling. Konsulent Magnus Johan Steinsvåg vart hyra til å samanstillе eksisterande kunnskap om viltet og å utføre litt supplerande feltundersøkingar. Innsamling av data har først og fremst skjedd gjennom intervju av lokale ressurspersonar med god kjennskap til lokale vilttilhøve. Vi ynskjer å rette ei stor takk til alle informantar!

Viltkarta er digitaliserte ved fylkesmannen i Hordaland, miljøvern-avdelinga, som òg har stått for den endelege utforminga av rapporten.

Vi vonar viltkartlegginga kjem til nytte i den kommunale arealplanlegginga og at både heradet, private grunneigarar og utbyggerar ser på opplysningane som ei moglegheit til å ta omsyn, og ikkje som eit hinder for næringsverksemd. Dei avmerka viltområda tyder ikkje vern, men bør sjåast på som ein "ver varsam" plakat, der ein ønskjer at viltinteressene skal bli tekne særskilt omsyn til. Det er òg eit ønskje at viltrapporten skal vere med å auke kunnskapen og interessa for viltet både blant politikarar og byråkratar og kommunen sine innbyggjarar elles.

Storebø 13.10.2006

Lars-Erling Horgen
jordbrukssjef / leiar OSK

INNHALD

FORORD	5
INNHALD	7
1. INNLEIING	9
BAKGRUNN.....	9
LOVGRUNNLAG.....	9
INTERNASJONALE AVTALAR.....	9
ANDRE SENTRALE DOKUMENT.....	9
KVIFOR SIKRE EIT MANGFALD AV VILTARTAR.....	10
2. UTFORMING AV VILTKARTVERKET	11
PRAKTISKE PROBLEM VED VILTKARTLEGGING.....	11
KVA SKAL KARTLEGGAST?.....	11
UTFORMING AV VILTKARTVERKET.....	11
KORLEIS BRUKE VILTKARTA?.....	12
VILTRAPPORTEN.....	12
BRUKARAR AV KARTFESTA INFORMASJON OM VILTET.....	12
OPPDATERING OG REVISJON AV VILTKARTA.....	12
3. METODIKK FOR ARBEIDET I AUSTEVOLL	13
STYRING/ORGANISERING AV PROSJEKTET.....	13
INNSAMLING AV INFORMASJON.....	13
KARTFRAMSTILLING.....	13
4. NATURGRUNNLAGET	14
GEOGRAFI OG AREALBRUK.....	14
LANDSKAP OG GEOLOGI.....	14
KLIMA.....	14
NATURTYPAR.....	14
5. SKILDING AV VILTMOMRÅDE I AUSTEVOLL	16
SVÆRT VIKTIGE VILTMOMRÅDE.....	16
VIKTIGE VILTMOMRÅDE.....	17
VIKTIGE BEITEOMRÅDE OG TREKKVEGAR FOR HJORT.....	18
6. TRUGA OG SÅRBARE ARTAR I AUSTEVOLL	19
RAUDLISTER.....	19
VIKTIGE TRUGSMÅL MOT VILTET.....	19
7. STATUS FOR VILTET I AUSTEVOLL	21
AMFIBIUM.....	21
KRYPDYR.....	21
FUGLAR.....	21
PATTEDYR.....	34
8. FORSLAG TIL VIDARE KARTLEGGING	37
9. BRUKARINTERESSER I NATUREN OG KONFLIKTAR I FORHOLD TIL VILTET	38
SKOGBRUK.....	38
JORDBRUK.....	38
FRILUFTSLIV OG FERDSEL.....	39
JAKT.....	39
FAUNAKRIMINALITET.....	39
NEDBYGGING AV NATUROMRÅDE.....	39
VEGAR.....	39
VASSDRAGSREGULERING.....	40
KRAFTLEIDNINGAR.....	40
AVFALL.....	40
FISKEOPPDRETT/AKVAKULTUR.....	40
10. LITTERATUR	41
VEDLEGG I. ARTSLISTE	43
VEDLEGG II. KART	47

1. INNLEIING

BAKGRUNN

Naturområda våre blir i aukande grad utsette for inngrep av ulike slag. Bygging av bustadfelt, industriområde og andre naturinngrep utgjør eit stadig større press på areala. I denne samanheng er det viktig å kunne integrere viltinteressene i planarbeidet. Bakgrunnen for å lage eit viltkartverk er først og fremst eit ønskje om at viltinteressene i større grad skal bli tatt omsyn til i arealforvaltninga, mest på lokalt nivå gjennom kommuneplanen sin arealdel, men òg på regionalt og nasjonalt nivå. Dei offentlege brukarane av kartverket vil først og fremst vere kommunen, Fylkeskommunen, Fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning.

Det er òg eit ønskje at viltkartverket skal bidra til å auke kunnskapen og interessa for vilt blant kommunen sine innbyggjarar. Difor er det viktig at kart og viltrapport blir tilgjengeleg for skular og naturinteresserte i kommunen.

Tidlegare viltkart har vore prega av ein-sidedig fokusering på det jaktbare viltet. Dei nye viltkarta er meir omfattande og skal i prinsippet omfatte alle viltlevande landpattedyr, fuglar, amfibiar og krypdyr. Dette er i tråd med det såkalla utvida viltomgrepet, jamfør viltlova § 2. Det er ikkje økonomisk mogleg å kartleggje alle viltartar, det er heller ikkje praktisk forvaltningsmessig sett. Difor er det i kvar kommune gjort eit utval over kva artar og artsgrupper ein ut frå lokale, forvaltningsmessige omsyn meiner det er viktig å få kartlagt. Typiske døme er vinterbeite og viktige trekkveggar for hjort, hekkeplassar for rovfugl, spelplassar for storfugl, sjøfuglkoloniar, våtmarkslokalitetar og spettelier (skogslir med gammal skog, eldre ospeholt og god tilgang på død ved). Førekomstar av truga og sårbare artar står sjølvstarkt og sentralt. På denne måten ønskjer ein å kartfeste område som er av særskilt verdi for ulike viltartar, og som ein difor bør ta spesielle omsyn til i arealplanlegginga.

LOVGRUNNLAG

At ein skal ta omsyn til viltet og viltet sine leveområde er grunnfesta i lovverket. Viltlova er den mest sentrale, men fleire andre sektorlover har relevans for viltforvaltninga.

- *Viltlova* legg rammer for forvaltninga og utøving av jakt og fangst. Sentralt står føremålsparagrafen, §1, som fastslår at *viltet og viltet sine leveområde* skal forvaltast slik at naturen sin produktivitet og artsmangfald blir bevart. §7 fastset at *omsynet til viltinteressene skal innpassast i den oversiktlege planlegginga i kommune og fylke*. Innpassing av viltinteressene i arealplanlegginga krev solid kunnskap om viltet i det aktuelle planområdet. Kunnskapen om ulike funksjonsområde må vere kartfesta, slik at arealplanleggjarar i sitt daglege arbeid kan ta dei naudsynte omsyn. Viltlova

fastset òg at *vedkommande myndigheit på eit tidleg stadium i planlegginga skal søke samarbeid med viltorgana*.

- *Plan- og bygningslova* pålegg kommunen m.a. å utarbeide kommuneplanar for arealdisponeringa der alle samsfunnsinteresser, også viltinteressene, skal vurderast. Det er òg rom innanfor PBL å regulere visse område til naturvernomsråde.
- *Skoglova* legg rammene for bruk og utnytting av skogareala. Lova sitt føremål er å fremje skogproduksjon, skogreising og skogvern, men lova fastslår òg at det skal leggjast vekt på skogen sin funksjon som livsmiljø for plantar og dyr og som område for jakt og fiske. I Hordaland er ein relativt liten del av arealet skogkledd (ca. 17%), men skogsmiljøa er viktige viltbiotopar. Forvaltning og drift av desse områda er difor svært viktige i viltforvaltningssamheng.
- *Naturvernlova*. Områdevern og vern av enkeltobjekt skjer med heimel i naturvernlova. Områdevern er eit viktig verkemiddel for å sikre spesielle naturområde.
- *Friluftslova* skal først og fremst avklare forholdet mellom grunneigarar og friluftsfolk, men lova nemner òg at ferdsel i utmark skal føregå omsynsfullt overfor grunneigarar, brukarar og andre. Ein skal difor òg ta omsyn til viltet ved ferdsel i skog og mark.
- *Lov om motorferdsel i utmark* har som utgangspunkt at motorisert ferdsel i utmark skal vere forbode. Lova sitt føremål er å regulere motorferdsel i utmark og vassdrag "med sikte på å verne om naturmiljøet og fremme trivselen". To tilhøyrande forskrifter av 1988 er òg sentrale her.

INTERNASJONALE AVTALAR

Noreg har ratifisert (underteikna og gitt si tilslutning til) fleire internasjonale avtalar som er sette i verk for å sikre det biologiske mangfaldet. Internasjonale avtalar forpliktar også på lokalt plan, fordi det er her den praktiske forvaltninga finn stad.

- *Ramsarkonvensjonen* (1975) gjeld vern av våtmarksområde, særleg med tanke på fuglar.
- *Washingtonkonvensjonen – CITES* (1975) regulerer den internasjonale handelen med trua og sårbare viltartar.
- *Bernkonvensjonen* (1979) har som føremål å verne europeiske artar av ville dyr og plantar, og leveområda deira.
- *Bonnkonvensjonen* (1979) gjeld vern av trua og sårbare viltartar som regelmessig kryssar landegrensene (trekkjande artar).
- *Riokonvensjonen eller biodiversitetskonvensjonen* (1993) legg opp til nasjonale prosessar der partane sjølv må identifisere biologisk mangfald som krev bevaringstiltak. Partane er dessutan forplikta til å utvikle nasjonale strategiar for bekræftig bruk og bevaring av biologisk mangfald. Riokonvensjonen er den internasjonale avtalen som i størst grad har konsekvensar på lokalt plan fordi den understrekar verdien av lokalt biologisk mangfald. Denne konvensjonen har truleg vore ei viktig årsak til at den nasjonale forvaltninga ønskjer å satse på ei landsdekkjande, kommunevis kartlegging av biologisk mangfald.

ANDRE SENTRALE DOKUMENT

Fleire dokument utjevne av styresmaktene er sentrale i forhold til viltforvaltning. Gjennom stortingsmeldingane gir styresmaktene uttrykk for korleis ein ønskjer å forme politikken på spesi-

elle område i åra framover. Her uttrykkjer ein gjerne politiske målsetjingar og kva verkemiddel ein vil setje i verk får å nå desse måla.

- St. melding nr. 13 (1992-93) om FN konferansen om miljø og utvikling i Rio de Janeiro.
- St. prp. 56 (1992-93) Om samtykke til ratifisering av konvensjonen om biologisk mangfald
- St. melding nr. 31 (1992-93) Den regionale planleggingen og arealpolitikken.
- Miljøverndepartementet sitt rundskriv til kommunane (T-937) "Tenke globalt - handle lokalt".
- St. melding nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling. Dugnad for framtida.
- St. melding nr. 8 (1999-2000) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.
- St. melding nr. 42 (2000-2001) Biologisk mangfold. Sektoransvar og samordning.
- St. melding nr. 15 (2003-2004) Rovdyr i norsk natur.
- St. melding nr. 21 (2004-2005) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand

KVIFOR SIKRE EIT MANGFALD AV VILTARTAR

Grunnen til at vern av viltet har blitt gjenstand for både nasjonale lovverk og internasjonale avtalar er mange, men dei fleste er bygde på erkjenninga at me sjølve er ein del av naturen og er heilt avhengige av naturprodukt for å overleve. Grovt sett kan argumenta delast inn i tre hovudgrupper:

Økonomiske og materielle argument: Menneska har til alle tider vore avhengig av viltet for å overleve, og i nyare tid har viltet mange stader blitt ein viktig økonomisk ressurs. Sjølv om ikkje alle dyreartar er like viktige økonomisk og materielt i dag, kan andre artar enn dei vi no utnyttar få stor verdi for oss i framtida.

I denne samanhengen er også *genetisk variasjon* viktig. Husdyra våre er avla fram frå eit fåtal ville artar og relativt få individ. Ved stadig seleksjon på enkelte eigenskapar dukkar det alltid opp uforutsette problem, ved at visse uønskte eigenskapar følgjer dei ønskte eigenskapane. Seleksjon på eit fåtal eigenskapar fører òg til tap av genetisk variasjon. Ville populasjonar kan i denne samanheng vere naudsynt som kjelde til "nytt" genetisk materiale. Genforskning på ville dyr kan òg vere viktig i samband med vidare husdyravl fordi det hjelper oss til å forstå dei naturlege seleksjonsmekanismene.

Kulturelle og estetiske argument: Storviltjakta kan vere ein økonomisk viktig ressurs, men det er neppe økonomien som er drivkrafta bak jegeren sin motivasjon for å drive jakt. Jakt har lange kulturelle tradisjonar, og det å drive jakt er kanskje òg ein del av mennesket sin nedarva biologi. Både for jegeren og andre natur- og friluftsinteresserte, er opplevinga av naturen i seg sjølv ofte det viktigaste. Og sjølv om særinteressene er mange, er eit mangfald av viltartar ofte ei kjelde til rikare naturoppleving.

Etiske argument: Mennesket er den einaste dyrearten som med fullt medvit kan utrydde andre artar, dette gir oss eit særskilt ansvar. Kunnskap om dyr og plantar si utviklingshistorie (evolusjonshistorie) gir oss eit ansvar i forhold til framtida. Mange hevdar at alle levande organismar har den same retten til eksistens, uavhengig av om dei synes til nytte eller skade for mennesket. Vi har òg eit ansvar i forhold til framtidige generasjonar sine moglegheiter for naturbruk og naturopplevingar.

2. UTFORMING AV VILTKARTVERKET

PRAKTISKE PROBLEM VED VILTKARTLEGGING

Dei ulike viltartane set ulike krav til leveområda sine. Eit leveområde skal dekke fleire funksjonar, først og fremst næring, hekke-/yngleplass og skjul. Nokre artar er spesialiserte, medan andre artar er meir tilpasningsdyktige og kan finnast i ei rekkje ulike biotopar. Enkelte små plante- og insektetarar kan klare seg med leveområde på berre nokre titals kvadratmeter, medan t.d. hønssehaugen gjerne brukar eit areal på 20-50 km². Dei store rovdyra er ekstreme i sitt krav til storleik på leveområde. T.d. reknar ein med at ei familiegruppe av gaupe (ho med to ungar) treng eit leveområde på ca. 500 km². Einslege hanngaurer kan ha leveområde på opptil 1500 km². Det som først og fremst bestemmer storleiken på leveområdet er den aktuelle arten si økologiske nisje og næringstilgangen. Kor stort leveområde eit individ eller eit ynglepar med ungar treng kan variere geografisk, alt etter lokal næringstilgang. For mange artar forandrar kravet til leveområde seg også med årstidene, både når det gjeld storleik og kvalitet.

KVA SKAL KARTLEGGAST?

Momenta nemnde ovanfor gjer viltkartlegginga komplisert og det er umogleg å fange opp alle viktige funksjonsområde for alle artar. Alle artar krev heller ikkje like store omsyn. Ein har difor gjort eit utval av artar og funksjonsområde som skal kartleggast. Område ein ser det som viktig å få oversikt over i Hordaland er:

- Viktige funksjonsområde for raudlisteartar
- Hekkeplassar for rovfuglar og hubro.
- Spelplassar for storfugl (og orrfugl dersom dei har høgt tal fuglar og er velavgrensa, t.d. ei myr).
- Viktige funksjonsområde for spettar ("spettelier"). Eldre skog på høg bonitet med godt innslag av eldre lauvtre (særleg osp) og god tilgang på død ved.
- Viktige funksjonsområde for "våtmarksfugl" (m.a. hekkeområde for sjeldne og fåtalige artar, viktige raste- og overvintningsområde).
- Viktige funksjonsområde for "sjøfugl" (m.a. viktige hekkeområde og større, årvisse konsentrasjonar i samband med rast-ing eller overvintring).
- Amfibiar: Leveområde for stor salamander og særleg viktige yngleområde for frosk og padde.
- Særleg viktige vinterbeite og særleg viktige trekkvegar for hjort og eventuelt elg og rådyr. Vinterbeite er berre interessant i kommunar i indre delar av fylket, der snørike vintrar kan føre til næringsmangel.
- Alle funksjonsområde for villrein (kalvingsområde, beiteområde, trekkvegar).

Nokre funksjonsområde er relativt enkle å avgrense, som t.d. artsrike våtmarksområde, faste hekkeplassar, rasteområde og spelplassar. Det er atskillig verre å avgrense ein art sitt leveområde,

og ei slik avgrensing vil vere skjønsmessig. Når det gjeld leveområde har ein lagt vekt på å kartfeste område for arealkrevjande og/eller fåtalige artar med spesielle biotopkrav. Slike artar knyter det seg ofte store forvaltingsmessige utfordringar til fordi leveområda, grunna storleiken, ofte blir utsett for fragmentering. Blant dei mest aktuelle artane i Hordaland er villrein, hønssehaug, storfugl og kvitryggspett.

Andre område som er stabile over fleire år og lette å kartfeste blir òg gjerne registrerte under viltkartlegginga, slik som hekkekoloniar av gråhegre og sandsvale og reirplassar for ravn. Desse områda vil vanlegvis ha låg forvaltingsmessig interesse.

UTFORMING AV VILTKARTVERKET

Alle kommunar som har gjennomført viltkartlegging har dei kartfesta opplysningane på digital form. På denne måten kan kartdata lett tilpassast kommunen sitt kartinnsynsprogram og kommunen kan framstille kart med ulike tema etter egne behov.

Å samle alle viltopplysningane på eit kart fører ofte til at kartet blir lite lesbart fordi det inneheld for mykje informasjon. Ved utskrift av viltkart er det vanleg å dele informasjonen på fire temakart:

1) *Hjortevilt*. Oversikt over hjorteviltet sine viktigaste beiteområde og trekkvegar. Når det gjeld beiteområde for hjort kan enkelte vinterbeite vere viktige å få kartfesta. Dette gjeld helst i område der det er sannsynlig at tilgang på vinterbeite kan vere ein minimumsfaktor i snørike vintrar.

2) *Småvilt*. Oversikt over viktige førekomstar og funksjonsområde for småviltet. I praksis dreier denne informasjonen seg stort sett om fuglar. Men spesielt viktige førekomstar av amfibiar kan òg vere viktig å kartfeste (t.d. alle førekomstar av stor salamander og særleg store yngleplassar for frosk og padde).

3) *Skjerma opplysningar*. Nokre opplysningar er unnateke offentlegheit fordi det kan tenkast at opplysningane kan bli misbrukt og at allmenn kjennskap til dei kan vere til skade for den aktuelle arten. Dette gjeld m.a. hekkeplassar for enkelte rovfuglartar og spelplassar for storfugl og orrfugl. Opplysningane er tilgjengelege for sakshandsamarar i kommunen og hos Fylkesmannen, og vil først og fremst bli nytta i tilfelle der ein står framfor konkrete arealinngrep.

4) *Prioriterte viltområde*. Dette temaet er framstilt med grunnlag i dei tre andre og viser område der viltet bør ha høg prioritet. Kartet over prioriterte viltområde vil vere det viktigaste når det gjeld å

trekke opp dei store linjene i arealplanlegginga. Ein deler dei prioriterte viltområda i to kategoriar; svært viktige viltområde og viktige viltområde.

Svært viktige viltområde

Dette er område som ut frå artsførekomst og funksjon blir vurderte å vere spesielt viktige. I desse områda bør viltinteressene bli tillagt avgjerande vekt i arealplanlegginga. Tekniske inngrep som fører til stor reduksjon av områda sin verdi for viltet er uønskt. Det same gjeld tiltak som fører til auka ferdsel og forstyringar i området. Ved planlegging av tiltak eller aktivitetar i slike område er det viktig at viltansvarlege på kommune- og fylkesnivå blir kontakta tidleg i planprosessen, slik at i størst mogleg grad kan unngå negative konsekvensar.

Viktige viltområde

Også i desse områda bør ein gi viltinteressene høg prioritet i arealsaker. Desse områda har ikkje like avgjerande kvalitetar for viltet som dei svært viktige viltområda. Likevel gjeld dei same retningslinjene her.

Også i områda utanfor dei prioriterte viltområda pliktar ein, jf. Viltlova, å ta normale omsyn til viltet!

Ein del mindre område som ikkje har kome med i viltkartlegginga kan òg reknast som viktige viltbiotopar. Dette gjeld t.d. område med frodig skog i kantar mot kulturmark, kantskog langs vatn og bekkar. Sjølv om desse områda ikkje er med på viltkartet, er det viktig å vere klar over verdien slike område kan ha både som leveområde og spreingskorridorar for viltet.

KORLEIS BRUKE VILTKARTA?

Vilttopplysingane kan ha mange bruksområde, men er først og fremst tenkt brukt i kommunal arealforvaltning. Oversikta over prioriterte viltområde eignar seg best når dei store linjene i kommuneplanarbeidet skal trekkjast. Dei prioriterte viltområda tyder ikkje vern, men bør sjåast på som ein "ver varsam plakat", der ein ønskjer at viltinteressene skal bli tekne særskilt omsyn til. Dersom det likevel skal gjerast større arealinngrep i slike område, bør dei meir detaljerte opplysningane frå dei andre temakarta nyttast for å prøve å gjere konfliktane så små som råd.

I mange tilfelle vil det vere naudsynt med supplerande undersøkingar i forkant av større arealinngrep. Dette gjeld særleg der artsopplysingane er av eldre dato eller er usikre eller mangelfulle.

Dei prioriterte viltområda legg ikkje formelle restriksjonar på vanleg næringsverksemd som t.d. skogsdrift. Men ved planlegging av større inngrep i slike område oppfordrar ein den enkelte grunneigar til å ta særlege omsyn og å rådføre seg med personar med fagkompetanse innan viltbio-

logi. Også i slike tilfelle vil det ofte vere naudsynt med supplerande undersøkingar.

VILTRAPPORTEN

Viltrapporten er ein viktig del av viltkartverket. Her finn ein mellom anna ein kort omtale av dei prioriterte viltområda med ei grunngjeving for kvifor dei har fått høg prioritet. I tillegg blir alle dei ulike artane som er registrert i kommunen omtala. Nokre artsomtalar gir viktig bakgrunn for å kunne sette artsinformasjonen på karta i rett perspektiv.

BRUKARAR AV KARTFESTA INFORMASJON OM VILTET

Viltkarta er først og fremst meint å vere ein reiskap til bruk i arealplanlegginga. Kommunen er difor viktigaste brukar, men også anna offentleg og privat forvaltning vil kunne bruke desse datasetta i ulike samanhengar. Særleg når det gjeld viktige viltområde i skog, er det viktig at aktuelle grunneigarar blir informert og får tilgang til relevante opplysningar. Skular bør få tilgang til rapport og kart til bruk i lokalundervisninga. Relevante lag, organisasjonar eller enkeltpersonar vil, gjennom kjennskap til kart og rapport, kunne kome med konstruktive innspel til endringar og ny informasjon.

Gjennom Fylkesmannen si miljøvernavdeling og Direktoratet for naturforvaltning blir datasetta fagleg vurderte og lagt inn i Naturbasen. Naturbasen er ein nasjonal database for kartfesta naturinformasjon som er tilgjengeleg over Internet: www.naturbase.no.

OPPDATERING OG REVISJON AV VILTKARTA

Jamleg oppdatering av viltkartverket er viktig for å 1) påføre ny kunnskap og 2) fange opp eventuelle endringar i viltet sin bruk av arealet, anten det skuldast naturlege endringar eller endringar som følgje av tekniske inngrep. Det blir tilrådd ein årleg gjennomgang av vilttopplysingane i samråd med Fylkesmannen, for påføring av nye opplysningar og korrektur. Det blir òg tilrådd ein hovudrevisjon kvart fjerde år i samband med revisjon av kommuneplanen.

Ein har hatt avgrensa ressursar til kartleggingsarbeidet og det er viktig å vere klar over at resultatet ikkje er fullstendig. Ved kartfestinga er det gjort skjønsmessige vurderingar, som nok kan vere gjenstand for diskusjon. Gjennom revideringar, som både inkluderer informasjon frå publikum og feltarbeid utført av fagfolk, vinnar ein at presisjonen i viltkartverket vil bli betre over tid.

3. METODIKK FOR ARBEIDET I AUSTEVOLL

STYRING/ORGANISERING AV PROSJEKTET

Viltkartlegginga har blitt gjennomført utan noko kommunal styringsgruppe. Rammene for viltkartlegginga er lagt av fylkesmannen i Hordaland og den praktiske kartlegginga har blitt gjennomført av innleigd konsulent. Viltrapport og kart har blitt til gjennom eit samarbeid mellom konsulenten og fylkesmannen.

INNSAMLING AV INFORMASJON

Viltregistreringane er i stor grad baserte på opplysningar som fylkesmannen over tid har fått inn frå ulike kjelder. Konsulenten har gjennomført intervju av lokale ressurspersonar og noko feltarbeid. Under feltarbeidet har ein prioritert kartlegging rovfuglar (først og fremst havørn og hønsehauk, inkl. kontroll av kjende reir) og sjøfugl.

Fleire personar har vore hjelpsame med opplysningar. Desse fortener stor takk.

Lars Bu (Bakkasund), Eidvin Haveland (Storebø), Oddvar Glesnes (Bekkjarvik), Iris Jæger

(Bømlo), Tore Wiers (Vaksdal), Stein Byrkjeland (Bergen).

Artslista (Kap. 10) er utarbeidd på grunnlag av innmeldte opplysningar, generell kunnskap om fuglefaunaen i kommunen, opplysningar frå Zoologisk Museum Bergen (ZMB) og gjennomgang av litteratur.

KARTFRAMSTILLING

Vurdering av grenser og verdisetting av dei prioriterte viltområda er gjort i samarbeid mellom viltkartleggjar og fylkesmannen si miljøvernabdeling. Avgrensinga av prioriterte viltområde gjort med skjøn, på grunnlag av opplysningar om artsførekomstar og kunnskap om dei aktuelle artane sine habitatkrav.

Manuskarta er digitaliserte ved fylkesmannen i Hordaland etter manuskart i målestokk 1:50 000 utarbeidd av viltkartleggjar. I nokre tilfelle er det nytta digitale markslagskart ved vurdering av områdegrenser.

Austevoll har ein ganske god bestand av havørn, sjølv om arten må reknast som fåtalig. Truleg hekkar det minst seks par i kommunen. I tillegg er det alltid ein del ungfuglar i systemet. Havørna hekkar nemleg ikkje før ved 5-6 årsalderen. Denne ungen er fotografert under ringmerking. Foto: Magnus Steinsvåg.

4. NATURGRUNNLAGET

GEOGRAFI OG AREALBRUK

Austevoll er ein øykommune omlag midt i rekka av kystkommunar i Hordaland (sjå kart på fram-sida). Kommunen grensar mot Korsfjorden i nord, Selbjørnfjorden i sør og Langenuen og ytre del av Bjørnafjorden i Aust. Tilgrensande kommunar er Sund i nord, Os i nordaust, Tysnes i aust og Fitjar i sør.

Kommunen sitt landareal er 114 km². Av dette er omlag 5,4% jordbruksareal, 41% skog, 40% lynghei, 3,8% fjell/svaberg, 7,2% myr og 1,8% ferskvatn. Kommunen hadde 4.451 innbyggjar pr. 1/1-2005.

LANDSKAP OG GEOLOGI

Landskapet i Austevoll er prega av den ytre skjergarden. Kommunen består av heile 667 øyar, holmar og skjer og har ei samla strandlinje på 337 km. På Huftarøy er Loddo høgste punkt med 244 m o.h. og på Selbjørn når høgste punktet 185 m o.h. Elles er øylandskapet for det meste småkupert med høgder under 50 m o.h.

Store delar av Huftarøy er prega av furuskog, men det finst òg noko varmekjær lauvskog på stader med gunstig eksposisjon og i kulturlandskapet (Kart 1). Elles på Huftarøy og på Hundvoko er landskapet ei blanding av ope, småskala kulturlandskap og skogsette areal (ofte planta gran, sitkagran og buskfuru). I områda mot sør, vest og nord er landskapet framleis prega av opne lyngheiar, i tillegg til ei rekkje holmar og skjer. Lyngheiområda ligg i mosaikk med myrsystem og småvatn.

Berggrunnen i Austevoll varierer ein god del. Store delar av kommunen er dominert av sure bergartar som granittar og gneisar, som på dei større øyane Huftarøy, Hundvåko, Stora Kalsøy, Selbjørn og Stolmen (Sigmond mfl. 1984). Sure og harde bergartar forvittrar seint og gir generelt eit næringsfattig jordsmonn. Sør på Huftarøy finst eit større felt med gabbro.

Eit nord-vestgåande felt frå nordaustlege Selbjørn over Litla Kalsøy til Møkster skil seg frå det generelle biletet. Her finn ein kalkstein i form av marmor, kalksilikatgneis og dioritt, i tillegg til glimmerskifer og kvartsitt. Kolderup & Kolderup (1923), referert i Danielsen & Skjoldal (1983), har skildra Møkster som eit av Vestlandet sine mest særprega geologiske felt. Her finst både eruptive og metamorfe bergartar. Dei eruptive bergartane som granittar og kvartsdiorittar, forvittrar ikkje like lett som dei metamorfe og danner eit nettverk av kammar og høgde- drag som gir landskapet særpreg. Mellom des-

se høgdedraga er det metamorfe bergartar. Desse har ofte ein skifrig struktur, og fordi dei også har høgt innhald av lettlyselege kalsiumsambindingar, forvittrar dei lett og gir grunnlag for eit næringsrikt jordsmonn (Danielsen & Skjoldal 1983), og mange stader ein interessant flora.

KLIMA

Austevoll har eit oseanisk klima med relativt høg årsnedbør kombinert med milde vintrar og kjølege somrar. Nedbøren i dei ytre kystkommunane er likevel lågare enn lenger inne, der den fuktige lufta møter høgare fjell. Årsnedbøren ved Slåtterøy fyr er omlag 1200 mm og på Storebø 1875 mm. Det meste av nedbøren kjem normalt om hausten og september er mest nedbørsrike månad. På Slåtterøy fyr er middeltemperatur for kaldaste månad (februar) ca. 2 °C og for varmaste månad (august) ca. 14,5 °C, tilsvarande for Storebø er 1,2 °C og 14 °C. Det milde klimaet fører til nesten snøfrie vintrar, og det som fell av snø ligg normalt berre i korte periodar.

NATURTYPAR

Litt over 40% av arealet i Austevoll er skogkledd. Det meste av skogen ligg på Huftarøy, rundt fjellmassivet Loddo. Her er det store, samanhengande furuskogsområde. På dei andre, mindre øyane står skogen meir spreidd som små lommer med lauvskog og plantefelt med gran og buskfuru.

Nær 90% av skogarealet er bar- og furudominert blandingsskog der furu er det naturlige og dominerande bartreslaget. Lauvskogen står meir spreidd som lommer i kulturlandskapet og gjerne som edellauvskog på stader med gunstig berggrunn og eksposisjon. Blant dei varmekjære lauvtree er hassel, eik og ask vanlegast, elles finst svartor og noko lind. Alm er sjeldan.

Mykje av skogen i Austevoll er produktiv og fordelinga på bonitet er slik (DMK): Svært høg bonitet 5%, høg bonitet 50%, middels bonitet 27%, låg bonitet 2% og impediment 21%.

Gammal skog i økologisk forstand finst ikkje i Austevoll. Som elles på Vestlandet har skogen i blitt kraftig utnytta, og verkeleg gamle tre er sjeldne. Dei eldste tree er truleg relativt små furuer på myr og skrinn mark, som har fått stå fordi dei har hatt liten økonomisk verdi. Delar av skogen på Huftarøy er har truleg ein alder på rundt 150 år, men enkelte tre kan nok vere eldre. Førekomsten av ståande og liggande død ved er mykje lågare

enn i skog som er urørt av hogst, og innslaget av eldre lauvtre er sparsamt. Dette i tillegg til mykje einer i busksjiktet, tyder på at skogen i Austevoll har blitt intensivt utnytta tidlegare. Mange stader, også på Huftarøy, er det truleg snakk om første generasjon på område som tidlegare har vore opne på grunn av intensiv utnytting.

I dei vestlege delane av kommunen er lynchhei i mosaikk med myrområde framleis den dominerande naturtypen. Dette er i hovudsak ein kulturskapt naturtype, kanskje med unntak av dei mest vindeksponerte områda. Mange stader er lynchheia no i ferd med å gro att fordi dei ikkje lenger blir utnytta.

I tillegg til skog og lynchheiar, er dei mange skoglause holmane og skjera i Austevoll ein framtre-

dande del av naturen. Dei større holmane er ofte kledde med lynch og grashei. Mange av dei er viktige hekkeområde for sjøfuglar, særleg holmane lengst mot vest.

Ferskvatn dekker under 2% av landarealet i Austevoll. Berggrunnen gjer at både myrar og vatn for det meste er næringsfattige, men enkelte vatn er meir næringsrike grunna avrenning frå landbruket.

Dyrka mark og innmarksbeite utgjer 5,4% av arealet i kommunen. Skrint jordsmonn og eit vêrhardt klima gjer at lynchheidrift har vore den vanlegaste driftsforma i Austevoll, som i dei andre kystkommunane på Vestlandet. I dag er både lynchhei og mange innmarksbeite i attgroing som ein følgje av at områda ikkje lengre er i bruk.

Bortsett frå Huftarøy, som i stor grad er dekt av furuskog, er store delar av Austevoll prega av opne lynch og grasheiar. Denne naturtypen er i stor grad avhengig av drift med beiting og lynchbrenning og er no i ferd med å gro att mange stader. På Møkster, der dette bildet er tatt, beitar det framleis utegangarsau. Dette området har kalkrik berggrunn og har stadvis ein interessant funga av beitemarksopp. Som viltbiotop er denne naturtypen likevel nokså fattig. Foto: Olav Overvoll.

5. SKILDRING AV VILTOMRÅDA I AUSTEVOLL

Gjennom viltkartlegginga er det foreslått 14 prioriterte viltområde i Austevoll (Kart 3): Fire område er vurdert som svært viktige. Av desse er tre skogområde med dokumenterte førekomstar av raudlista viltartar, det fjerde er det viktigaste området for hekkande sjøfugl i kommunen. Også dei to store prioriterte viltområda på Huftarøy har truleg førekomst av raudlista viltartar knytt til skog, men her manglar dokumentasjon. Desse områda eller delar av dei, vil kunne bli oppgraderte til svært viktige med eit betre dokumentasjonsgrunnlag. Betre dokumentasjon vil òg kunne føre til endringar i avgrensing av områda.

Som kartet viser er mange av viltområda i skog svært store og grovt avgrensa. Dei fleste av desse skogområda er furu- og blandingskogsområde som er viktige for arealkrevjande artar som hønssehauk og storfugl, truleg også spettar. Av omsyn til desse artane er det viktig at områda ikkje blir for fragmenterte av inngrep. I alle desse områda finst det noko meir detaljerte opplysningar om hønssehaukreir, spelplassar mm., men likevel langt mindre enn ønskjeleg. Særleg er førekomst av spettar dårleg dokumentert. Å skaffe betre grunnlagsinformasjon må vere eit mål for framtidig viltkartlegging. Det kan danne grunnlag for justering av grensene for viltområda og gjere det lettare å ta omsyn i praksis.

I det følgjande blir kvart av dei prioriterte viltområda gitt ein kort omtale. Numra på dei ulike viltområda refererer til områdenumra på viltkartet bak i rapporten (Kart 3).

SVÆRT VIKTIGE VILTOMRÅDE

1. Holmane vest for Møkster

Dette er truleg det viktigaste enkeltområdet for sjøfugl i Austevoll, og området har heilt klart regional verdi. To sjøfuglreservat ligg innanfor området: *Måksteinane NR* og *Vestre og Indre Mågabøl, Myrbærholmen og Kvitingen NR*. Dette er dei viktigaste hekkeplassane i området, men det hekkar sjøfugl også på fleire andre av holmane, men meir spreidd. Havområdet rundt er viktig næringsøksområde. Begge naturreservata har vore nokså stabile og har gode bestandar av hekkande sjøfugl. Dei viktigaste artane er svartbak og gråmåse, men sildemåse, fiskemåse, ærfugl, grågås og toppskarv hekkar også. Teist har hekka, men dagens status for denne arten er usikker.

Området er òg viktig utanfor hekketida. Som myteområde for ærfugl og som beiteområde for marine dykkender og til ein viss grad alkefuglar.

2. Bjelland-Nordeide

Større område med eldre furuskog. Området er vurdert som svært viktig først og fremst fordi det ligg ein fast hekkelokalitet for hønssehauk her. Arten er oppført som sårbar (V) på den norske raudlista (DN-1999).

Området har truleg òg potensial som hekke- og næringsøksområde for raudlista spetteartar som kvitryggspett og gråspett, men her manglar det dokumentasjon.

3. Naustheller

Furuskog med tre av uvanleg store dimensjonar. Fleire av trea har ein stammediameter på omlag 80 cm. Skogen er likevel ikkje gammal i økologisk forstand og alderen ligg truleg på ca. 130-150 år, dei eldste trea er kanskje opp mot 200 år. Som viltområde er lokaliteten viktig fordi raudlistartane havørn og hønssehauk hekkar her.

Det er lite død ved i område og som spettelokalitet har lokaliteten truleg avgrensa verdi.

Måksteinane NR. (øvt) og *Vestre og Indre Mågabøl, Myrbærholmen og Kvitingen NR.*

4. Vinnesneset

Større område med eldre furuskog. Området er viktig som hekkelokalitet for hønsehauk som er oppført som sårbar på den nasjonale raudlista (DN-1999). Det er tatt ut noko skog i området, men ikkje meir enn at området framleis er intakt som hekkelokalitet.

Truleg også potensiell lokalitet for spetter, men dette er dårleg dokumentert.

VIKTIGE VILTOMRÅDE

5. Marstein-Hillagrunnane

Langstrakt område nord i kommunen frå Marstein i aust til Hillagrunnane i vest. Hillagrunnane har funksjon som beiteområde for ærfugl. På Store Marstein var det i 2005 ganske gode førekomstar av hekkande sjøfugl. Ein koloni på ca. 60 par raudnebbterne er den største ternekolonien som vart registrert i fylket dette året. Elles vart det registrert 20 par gråmåse, 15 par sildemåse og 15 par svartbak. Fiskemåsen var meir sparsam, men det vart funne eit reir. I tillegg til dette låg det to lundar og seks alker på sjøen like utanfor Store Marstein under synfaringa 21/6-2005.

6. Horgo m/omegn

Ganske stort skjergardsområde rundt Horgo. Holmane og sjøareala er viktigast, men på sjøve Horgo ligg det ein hekkeplass for havørn, og øya er òg potensiell hekkeplass for hubro. Sjøområda rundt er viktige næringsøksområde for sjøfugl. Mindre koloniar av gråmåse og svartbak er registrert på Horgekalven og Eidholmen. Terneskjeret NR ligg lengst sør i området. Naturreservatet vart oppretta i 1987 på grunnlag av ein stor ternekoloni. Hekkande sjøfugl i 2005: Svartbak 11 par, sildemåse 24 par og fiskemåse 4 par.

Det kan stundom ligge store flokkar av ærfugl i området og 30/10-2004 vart det talt ca. 2000 individ langs vestsida av Horgo.

Terneskjeret NR.

7. Møkstra-Grøningane NR

Viktig hekkelokalitet for svartbak og gråmåse. Lokaliteten har vore ganske stabil gjennom mange år. I 2005 vart det registrert 15 par svartbak i reservatet, men ingen gråmåsar.

Møkstra-Grøningane NR.

8. Grøningen

Viktig hekkelokalitet for gråmåse og svartbak. Også 3-4 hekkande par grågås og nokre par ærfugl. Denne holmen hadde utvilsamt kvalifisert for reservatstatus dersom verneplanen for sjøfugl skulle reviderast. Hekkande måsar i 2005: Svartbak 17 par, Gråmåse 17 par, Sildemåse 9 par og fiskemåse 14 par.

9. Fugløy m/omegn

Først og fremst eit viktig område for sjøfugl, men òg hekkeområde for havørn. For sjøfuglane er dei grunn havområda viktig næringsøksområde. Slåtterøy og Skoltane er hekkeplass for gråmåse og svartbak.

10. Furen-Nordskjera

Ei samling mindre homar og grunne havområde heilt sør i kommunen. Dei grunne områda rundt holmane er viktig beiteområde for skarv og marine dykkender. Det ligg tidvis ein del mytan-de ærfugl i området.

11. Selbjørn

Omfattar det meste av den nest største øya i Austevoll. Området er dominert av lynghei og er også kartlagt som ein viktig naturtype. Lengst vest i området ligg Steinevik NR, som er eit myrreservat.

Havørn hekkar i området og hubro hekkar mogleg. Området blir hyppig besøkt også av kongeørn, men denne hekkar ikkje. Bruksfrekvensen for havørn og kongeørn vinterstid kan ha samanheng med at det går utegangarsau i området og at det difor av og til er tilgang på åtsel. Elles er nok ein viktig kvalitet for desse

artane at området er stort og utan store tekniske inngrep. Området er likevel berre ein del av eit større leveområde for desse artane vinters-tid.

I Føljatjørnet, nordaust i området er det registrert brunnakke i hekketida, men det er usikkert om arten hekkar her.

12. Hjartholmen NR

Var tidlegare ein viktig hekkelokalitet for fiske-måse og raudnebbterne, men lokaliteten har vore ustabil og stått heilt tom i fleire år. Det vart meldt om eit oppsving i 1996-97, men i 2005 vart det berre registrert 3 par svartbak og 4 par gråmåse.

Sjølv om reservatet har lite fugl i dag kan dette snu seg, og det er viktig at sjøfuglane har tilgang på uforstyrra holmar i hekketida.

Hjartholmen NR. Som biletet viser er holmen noko attgrodd. Dette kan kanskje vere ei årsak til at holmen verkar mindre attraktiv som hekkeplass.

13. Skogområdet rundt Loddo

Stort, furuskogsområde rundt Loddo. Viktig leveområde for storfugl og hjort. Mesteparten av området er relativt høgtliggende furuskog, og dei viktigaste områda ligg nok i liene mot utkan-ten av det avgrensa området.

Det finst ein god del gadd og ein del vindfelte tre i området, og mengda av død ved kan rek-nast som middels. Djuphakk etter kvitryggspett vart påvist mange stader, og truleg hekker arten i området eller i nærleiken av området.

Dokumentasjonen på viltførekomstar i området er mangelfull, og betre undersøking av området i yngleperioden bør ha høg prioritet.

14. Kvernavatnet

Stort, furuskogsområde vest for Kvernavatnet. Området omfattar m.a. Kvernavatnet NR som er eit barskogsreservat. Den sentrale delen av området har for viltet først og fremst funksjon som leveområde for storfugl og hjort. For andre viltartar som spettar og sporvefuglar, er nok området utanfor reservatet vel så viktig, fordi store delar av reservatet har skog på låg bonitet og dårleg produksjonsevne.

Dokumentasjonen på viltførekomstar i området er mangelfull, og betre undersøking av området i yngleperioden bør ha høg prioritet.

VIKTIGE BEITEOMRÅDE OG TREKKVEGAR FOR HJORT

Fordi Austevoll ligg kystnært er det nesten aldri langvarig snødekke her, og mangel på vinter-beite er ikkje nokon kritisk faktor for hjorten slik det kan vere i indre delar av fylket. Å plukke ut område som er særleg viktige for hjorten i Austevoll er difor vanskeleg. Generelt vil større, samanhengande skogområde vere viktige, og slik sett er nok dei store skogområda på Huftarøy dei viktigaste områda for hjorten i Austevoll. I lyngheiområda kan plantefelt og mindre skog-holt ha funksjon som skjulestad, men er mindre viktige som beiteområde.

Ved forflytningar mellom område brukar hjorten meir eller mindre faste ruter, der det etter kvart dannar seg tydelige stiar. Slike hjortetrakk finn ein nok mange av også i Austevoll, og det har ikkje vore noko mål å få ei full oversikt over desse. Det kan likevel vere viktig å få registrert hovudtrekkruiter og kryssingspunkt der dyra kryssar veg eller fjordstrek. Berre nokre få slike trekk er registrert i Austevoll. Trekka over fjord og sund kryssar ofte der det er smalast og kortast å symje. Hjorten er nok fleksibel i forhold til inngrep i og ved trekkvegane, men i enkelte område kan det likevel vere viktig å ta omsyn, t.d. der det finst få alternativ dersom trekkvegen eller ilandstigningspunktet ved trekk over sjø blir sperra.

6. TRUGA OG SÅRBARE ARTAR I AUSTEVOLL

RAUDLISTER

For å oppnå større fokus på artar som er sjeldne, truga eller i tilbakegang, er det utarbeidd spesielle oversikter over slike artar med ei vurdering av dagens status (bestand og bestandsutvikling). Det er dette som blir kalla raudlister. IUCN (International Union for the Conservation of Nature) gir ut slike lister på verdsbasis og mange land har gitt ut nasjonale raudlister. Den offisielle norske raudlista blir utgitt av Direktoratet for Naturforvaltning. Nokre fylkesmenn har utgitt fylkesvise (regionale) raudlister. Meininga med regionale raudlister er å rette fokus på regional og lokal bestandssituasjon og foreslå eventuelle tiltak for å sikre levedyktige bestandar også på lokalt og regionalt plan. Nokre artar på den nasjonale raudlista kan vere relativt vanlege regionalt og lokalt. I slike tilfelle har det aktuelle fylket eller den aktuelle kommunen eit særskilt forvaltingsansvar. Ei raudliste kan òg innehalde artar som er i framgang, men som i nær fortid har hatt sterkt reduserte bestandar (t.d. havørn).

Raudlistene må reviderast etterkvart som kunnskapen om artane aukar. Bestandssituasjonen for enkelte artar kan òg endre seg relativt raskt. Nasjonale raudlister blir gjerne reviderte kvart femte år. Raudlista denne rapporten byggjer på er *Nasjonal røddliste for truete arter i Norge 1998* (DN 1999). Dei ulike kategoriane i den siste utgåva av den nasjonale raudlista er definerte under.

Utrydda - Ex (Extinct)

Artar som har forsvunne som reproduserande i landet. Omfattar vanlegvis artar som ikkje har vore påvist dei siste 50 åra.

Direkte truga - E (Endangered)

Artar som står i fare for forsvinne i nær framtid dersom dei negative faktorane held fram.

Sårbar - V (Vulnerable)

Artar med sterk tilbakegang, som kan gå over i gruppa direkte truga dersom dei negative faktorane held fram.

Sjeldan - R (Rare)

Artar som ikkje er direkte truga eller sårbare, men som likevel er i ein utsett situasjon, fordi dei er knytt til eit avgrensa geografisk område eller ein liten bestand med spreidd og sparsam utbreiing.

Omsynskrevjande - DC (Declining, care demanding)

Artar som ikkje tilhøyrer føregåande kategoriar, men som grunna tilbakegang krev spesielle omsyn og tiltak.

Bør overvakast - DM (Declining, monitor species)

Artar som har gått tilbake, men som ikkje vert rekna som truga. For desse er det grunn til å halde eit auge med bestandssituasjonen.

Ansvarsartar

Ei raudliste inneheld òg ei oversikt over såkalla ansvarsartar. Dette gjeld artar som det aktuelle landet har eit spesielt forvaltingsansvar for, fordi store delar av bestanden på gitte tidspunkt oppheld seg i landet. Ansvarsartar treng ikkje vere sjeldne eller truga. Døme på norske ansvarsartar som er vanlege er fjellrype og bergirisk.

VIKTIGE TRUGSMÅL MOT VILTET

Mange plante- og dyreartar er naturleg sjeldne, men mange er i tilbakegang som følgje av menneskeleg aktivitet. Her er lista opp nokre viktige trugsmål mot biologisk mangfald:

Handel med ville dyr er den tredje største illegale marknaden på verdsbasis og særleg i tropiske strøk kan samling vere eit problem for allereie fåtalige artar. I vårt land er slik ulovleg handel i første rekkje knytt til rovfuglar og då særleg vår største falk; jaktfalken.

Intensiv jakt eller forfølging har ført til at enkelte dyreartar har blitt utrydda eller gått kraftig tilbake. Døme frå vårt land er fjellrev og dei store rovdyra gaupe, ulv, bjørn og jerv.

Miljøgifter utgjer eit alvorleg trugsmål mot enkelte artar. Rovdyr er spesielt utsette, fordi giftstoffa blir meir konsentrerte for kvart ledd i næringskjeda. Vandrefalken er eit klassisk døme på dette: Bruk av DDT i landbruket førte til at vandrefalken fekk problem med reproduksjonen (eggskalfortynning), og bestanden gjekk kraftig tilbake. Etter at bruken av DDT vart forbode har bestanden tatt seg opp att og er framleis i vekst.

Innføring av framande artar. På mange av Stillehavsoyane står mange bakkerugande fugleartar i ferd med å forsvinne som ei følgje av introduksjon av katt og rotter. I vårt land er minken eit døme på introduksjon av ein art som har fått uheldige følgjer (Minken er opphavleg ein nordamerikansk art som vart importert til Noreg som pelsdyr). Mange sjøfuglkoloniar på øyar nær fastlandet lid periodevis store tap grunna minken sin predasjon på egg og ungar.

Øydelegging av naturtypar og leveområde. Det hjelper lite å verne artar dersom ein samtidig ikkje vernar områda artane er avhengige av. Her i landet er problemstillinga først og fremst aktuell i samband med reduksjon i arealet av våtmark og gammalskog og bortfall av enkelte kulturlandskapstypar som følgje av endra driftsformer i landbruket.

Innføring av framande artar og øydelegging av leveområde blir rekna som dei største trugsmåla mot biologisk mangfald.

Tabell 1. Raudlista viltartar og norske ansvarsartar i Austevoll.

Status i Noreg	Art	Førekomst i Austevoll	Moglege trugsmål lokalt
Direkte truga (E)	Åkerrikse	Fåtalog hekkefugl tidlegare, ikkje observert sidan 1975	• Omleggingar i landbruket til maskinell drift og tidleg slått
Sårbar (V)	Hønsehauk Hubro Lomvi Vendehals Kvitryggspett	Fåtalog hekkefugl Fåtalog hekkefugl Fåtalog streifgjest Sannsynleg fåtalog hekkefugl Sannsynleg fåtalog hekkefugl	• Skogbruk, kraftlinjer • Kraftliner, utbygging • Drukning i fiskegarn • Mindre beitemark og skogsbeite? • Skogbruk (mangel på ståande død ved)
Sjeldan (R)	Songsvane Kongeørn Fiskeørn	Fåtalog vintergjest Fåtalog hekkefugl (1 par) Sjeldan og tilfeldig trekkgjest	- • Faunakriminalitet -
Omsynskrevjande (DC)	Smålom Storlom Havørn Lunde Gråspett Dvergspett	Trekk, sjeldan vintergjest Trekk, sjeldan Fåtalog hekkefugl Fåtalog streifgjest Sannsynleg fåtalog hekkefugl Sannsynleg fåtalog hekkefugl	• Drukning i fiskegarn • Drukning i fiskegarn • Faunakriminalitet, hogst av reirområde • Drukning i fiskegarn • Skogbruk (mangel på eldre osp og ståande død ved) • Hogst av eldre lauvskog
Bør overvakast (DM)	Svartand Sjørre Havelle Teist Piggsvin Oter	Vanleg vintergjest Fåtalog vintergjest Vanleg vintergjest Sjeldan vintergjest Stadvis ganske vanleg Sporadisk streifgjest	• Drukning i fiskegarn • Drukning i fiskegarn • Drukning i fiskegarn • Drukning i fiskegarn • Påkjørslar • Drukning i fiskegarn/ruser • Påkøyrslar
Ansv. hekkebestand	Havørn Svartbak Krykkje Raudstilk Dvergspett Skjerpplerke Bergirisk	Fåtalog hekkefugl Fåtalog hekkefugl Fåtalog streifgjest Fåtalog hekkefugl Fåtalog hekkefugl Fåtalog hekkefugl Truleg fåtalog hekkefugl	• Faunakriminalitet, hogst av reirområde - - - - - -
Ansv. vinterbestand	Islom Storskarv Toppskarv Siland Fjøreplytt	Trekk, sjeldan vintergjest Vanleg vintergjest Fåtalog hekkefugl Vanleg hekkefugl Fåtalog vintergjest	• Drukning i fiskegarn • Drukning i fiskegarn • Drukning i fiskegarn • Drukning i fiskegarn -
Ansv. heile året	Oter	Sporadisk streifdyr	• Drukning i fiskegarn/ruser • Påkøyrslar

7. STATUS FOR VILTET I AUSTEVOLL

Førekomsten av viltartar i Austevoll skil seg ikkje nemneverdig frå andre kommunar i Hordaland med tilsvarande natur. 149 viltartar er observerte i kommunen, og omlag 100 av desse, førekjem meir eller mindre regelmessig (sjå artsliste Kap. 10). Fuglar er den klart største gruppa, med 138 artar. Dei største biologiske verdiane i Austevoll er nok knytt til skogen og skjergarden. Skogen er først og fremst viktig for ein del fåtalige og sårbare fugleartar, men er òg den naturtypen som artar er knytt til. I tillegg er skogen viktigaste levestad for hjorten, som er den største jaktressursen i kommunen. Skjergarden er viktig leveområde for mange sjøfuglartar, både som hekke område og overvintingsområde. Lengst vest i kommunen er det sjøfuglområde av regional verdi.

Dokumentasjon på førekomst av enkelte viltartane i Austevoll er i mange tilfelle langt dårlegare enn ein kunne ønske, m.a. manglar det dokumentasjon på førekomst av fleire artar som truleg er ganske vanlege. Grunnlaget for artslista (Vedlegg I) og artsomtalane i dette kapitlet er likevel i dei fleste tilfelle stadfesta observasjonar. Nokre artar som sannsynleg førekjem i kommunen, men som ikkje er dokumenterte, er omtala i teksten, men ikkje inkludert i artslista.

AMFIBIUM

Frosk *Rana temporaria*

Vanleg over store delar av Hordaland med unntak av høgjellet, men ser ut til å mangle i fleire av dei ytste kystkommunane. Ingen kjente funn frå Austevoll.

Padde (bildet) er utbreidd langs kysten av Hordaland og finst også i Austevoll. Frosken ser derimot ut til å mangle i dei ytste kystkommunane og er ikkje registrert i Austevoll (Foto: Ingvar Grastveit).

Padde *Bufo bufo*

Utbreiinga i kommunen er dårleg kjent, men padda er truleg vanleg på dei større øyane i kommunen. Funn frå Austevoll er dokumentert ved dei naturhistoriske samlingane ved Bergen Museum (ZMB).

KRYPDYR

Hoggorm *Vipera berus*

Finst på dei største øyane i kommunen, i alle fall på Huftarøy og Selbjørn.

FUGLAR

Blant landlevande viltartar står fuglane i ei særstilling når det gjeld utbreiing og artsrikdom. I Austevoll er det registrert 138 fugleartar, og av desse er omlag 80 registrerte eller sannsynlege hekkefuglar. Fleire artar enn dette har nok gjes-ta kommunen utan at det har blitt registrert, sidan kysten er stoppestad og "hovudveg" for ei rekke fugleartar under trekket. Talet på observerte artar i Austevoll er lågt, samanlikna med fleire av nabokommunane (til samanlikning er det observert 210 artar på Stord/Fitjar og 200 i Sund). Årsaka til dette er nok først og fremst at Austevoll har hatt liten aktivitet av amatørornitologar. Dette er nok òg grunnen til at det manglar stadfesta hekkefunn av ein del vanlege artar som med stor sannsynlegheit hekkar i kommunen.

Eit høgt tal observerte artar er i seg sjølv ikkje særleg interessant i forvaltingsmessig samanheng. Men auka feltaktivitet vil kunne betre dokumentasjonsgrunnlaget i ein del av dei registrerte viltområda og gi verdifull informasjon for framtidig viltkartlegging.

Kvalitetssikring av fugleobservasjonar

Enkelte fugleartar er svært like av utsjånad, og faktorar som lysforhold, observasjonsavstand og observasjonstid gjer at sikker artsbestemming ofte kan vere vanskeleg, sjølv for erfarne ornitologar. For å kvalitetssikre fugleobservasjonar har Norsk Ornitologisk Forening, NOF, difor oppretta ekspertutval som vurderer innrapporterte observasjonar. Det regionale/ fylkesvise utvalet for kvalitetssikring heiter **LRSK** (Lokal rapporterings- og sjeldenheitskomite), og det finst ein slik komité i kvart fylke. Enkelte svært spesielle artsfunn må òg godkjennast av ein nasjonal komité **NSKF** (Norsk Sjeldenheitskomité for fugl). Det er utarbeidd lister over kva artar som krev godkjenning av desse komiteane. Artsfunn blir publiserte i årlege rapportar

i NOF Hordaland sitt tidsskrift, *Krompen*, av LRSK og i NOF sitt nasjonale tidsskrift, *Ornis Norvegica* (tidlegare i *Vår Fuglefauna*) av NSKF.

Denne viltrapporten følger NOF sin praksis på dette feltet. Blant artar som krev godkjenning er difor berre artar med funn godkjent av LRSK eller NSKF omtala og rekna som offisielle. For desse blir det referert til aktuelle publikasjonar frå sjeldanhetiskomiteane. For enkelte uvanlege eller spesielle observasjonar som ikkje krev godkjenning, er det referert til andre skriftlege kjelder eller til observatør. Talet på observasjonsdatoar for den enkelte art er ikkje nødvendigvis komplett, men er meint å vere konkrete døme på når arten er observert.

Meir stoff om LRSK sitt arbeid finn du på NOF-Hordaland sine nettsider. Her er det m.a. lagt ut oppdaterte lister over artar som må godkjennast og rapporteringsskjema for nedlasting: <http://cyberbirding.uib.no/nof/lrsk/>.

LOMMAR

Smålom *Gavia stellata* **Omsynskrevjande (DC)**

Eit individ ved Møkster observert under NOF-Hordaland si årsmøtehelg 16-17/10-1999 er einaste konkrete observasjon frå Austevoll. Arten passerar heilt sikkert vestkysten av kommunen under trekket vår (april-mai) og haust (august-september. På dei "beste" dagane om våren kan opptil 500-600 trekke mot nord, enkeltvis eller i flokkar på opptil 30 individ (basert på observasjonar frå Øygarden og Fedje, Alf Tore Mjøs pers. medd.). Enkeltindivid overvintar òg langs vestkysten.

Smålomen hekkar ofte i små, grunne tjørn i ope landskap, t.d. kystlynghei, men hentar næringa i sjøen. Bestanden i Hordaland er truleg under 30 par, men det kan sjå ut til at arten igjen er i svak framgang, etter fleire år med bestandsnedgang.

Storlom *Gavia arctica* **Omsynskrevjande (DC)**

Eit par skal ha hekka i Kvernavatnet på 1970-talet. Siste kjende observasjon frå kommunen er eit individ på det same vatnet 23/4-1994 (Mjøs & Frantzen 1996). Passerar fåtalig langs vestkysten i trekketidene, anslagsvis mellom 1% og 5% av talet på smålom (basert på tal frå Skogsøy i Øygarden, Alf Tore Mjøs pers. medd.). Hekkebestanden i Hordaland tel truleg under 10 par.

Islom *Gavia immer* **Ansvarsart vinterbestand**

Trekkjer årleg forbi langs vestkysten vår og haust, særleg om hausten i oktober-november. Arten førekjem òg fåtalig, men årvisst langs vestkysten av Hordaland vinterstid. Det ligg nok òg enkelte individ i Austevoll om vinteren, men det finst ingen konkrete funn. 2 ind. mot sør,

ved Møkster 8/10-2000, var anten islom eller gulnebbblom (Falkenberg 2001).

Gulnebbblom *Gavia adamsii* **Ansv. vinterbestand**
Passerer kysten årleg i trekketidene, men dokumentasjon frå Austevoll manglar. Basert på tal frå Skogsøy i Øygarden passerar mellom 100 og 200 gulnebbblom i løpet av april-mai (fuglane passerar vestkysten av Austevoll nokre minutt før dei når Skogsøy). Gulnebbblomen rastar berre unntaksvis i våre farvatn. 2 ind. mot sør, ved Møkster 8/10-2000, var anten islom eller gulnebbblom (Falkenberg 2001).

DYKKARAR

Gråstrupedykkar *Podiceps grisegena*

Arten overvintrar fåtalig på sjøen langs kysten av Vestlandet, men mest frå Møre og Romsdal og nordover. Det er sannsynleg at enkelte individ er innom Austevoll haust og vinter, men det er få gruntvassområde av den typen arten føretrekkjer. 1 ind. ved Bekkjarvik 1/2-1967 er einaste kjende observasjon frå Austevoll (LRSK-arkiv).

STORMFUGLAR

Havhest *Fulmarus glacialis*

Havhesten er vanleg langs den ytre Vestlandskysten mesteparten av året (men er sjeldan om vinteren). Arten er ikkje funnen hekkande i Hordaland, før nokre par etablerte seg på Låtersøy i Bømlo i 1999. I dag tel denne hekkebestanden 5-10 par). I Austevoll er det indikasjonar på hekking på Måksteinen, men dette er noko usikkert. Havhesten hekkar helst på isolerte og bratte øyar så lang vest som mogleg.

Havsvala er observert berre ein gong i Austevoll, men ettersom fuglen er nattaktiv ved land blir dei sjeldan sett. Arten førekjem ganske vanleg utanfor kysten på ettersom maren og utover hausten. Arten er ikkje funnen hekkande i Hordaland, men det er ikkje heilt usannsynleg at enkelte par hekkar i holrom under steinar eller i bergsprekker ute på dei ytste øyane, kanskje også i Austevoll? Foto: Frode Falkenberg.

Havsvale *Hydrobates pelagicus*

Er nok relativt vanleg langs det meste av Norskekysten i hekketida i august-desember. Berre eit individ er observert i Austevoll (1 ind. mot sør ved Marstein, 26/8-1972), men arten er nattaktiv ved land og blir svært sjeldan sett. Ringmerking av havsvaler (ved hjelp av playback og mistnett) i Hordaland har gått føre seg både på Turøy i Fjell, på Skogsøy i Øygarden og på Vinappen på Fedje, med til saman over 1100 ringmerka individ. Arten er så langt ikkje funnen hekkande i Hordaland, men fangst av same individa fleire gonger, både på Skogsøy og på Turøy, har ført til spekulasjonar om hekking.

PELIKANFUGLAR

Havsule *Sula bassana*

Vanleg art langs den ytre Vestlandskysten det meste av året, men er minst talrik om vinteren. Nærmaste hekkeplass er Runde på Sunnmøre.

Storskarv *Phalacrocorax carbo* **Ansv. vinterbestand**
Opptrer vanleg på sjøen i vinterhalvåret. Enkeltindivid kan også oversomme. Storskarven hekkar frå kysten av Trøndelag og nordover, men overvintrar vanleg langs heile Vestlandskysten.

Storskarven hekkar ikkje i Hordaland, men er likevel vanlegare om vinteren enn toppskarven. I motsetning til toppskarven førekjem storskarven også innover i fjordane. Foto: Ingvar Grastveit.

Toppskarv *Phalacrocorax carbo* **Ansv. vinterbestand**
Fåtalig hekkefugl på Kvitingen (ca. 10 par) og kanskje på Marstein. Vanleg art på sjøen i vinterhalvåret. Toppskarven er meir knytt til dei vestlege delane av kommunen enn storskarven,

som òg førekjem regelmessig på austsida av Huftarøy. Hekkebestanden i Hordaland er rekna til ca. 270 par fordelt på koloniar i Bømlø, Austevoll, Øygarden og Fedje. Dei største koloniene ligg på Sørøyane i Bømlø.

HEGRER

Gråhegre *Ardea cinerea*

Fåtalig hekkefugl. Gråhegra må reknast som relativt fåtalig, sjølv om ho ofte blir sett. Hekkar i koloniar, ofte men 3-10 par i skogholt, gjerne litt eldre granfelt, nær sjøen og på skogkledde holmar. Arten kan påtreffast heile året, men det skjer ei utveksling av individ frå andre område gjennom vinteren.

ANDEFUGLAR

Knoppsvane *Cygnus olor*

Sjeldan streiffugl i Hordaland, men har etablert seg som hekkefugl i næringsrike låglandssjøar sør i fylket dei seinare åra. 4 ind. mot sør, ved Møkster 1/10-1999 er einaste kjende observasjon frå Austevoll (Falkenberg 2000).

Songsvane *Cygnus cygnus***Sjeldan (R)**

Truleg sporadisk gjest i grunne innsjøar i vinterhalvåret, men konkrete observasjonar manglar. Songsvanen har ein vinterbestand på nokre få hundre individ i Hordaland, og bestanden har auka dei seinare åra.

Grågås *Anser anser*

Hekkar fåtalig på holmar, m.a. i fleire av sjøfuglreservata og ved ferskvatn m.a. ved Hille på Stora Kalsøy. Førekjem ganske talrikt langs kysten i trekketidene.

Kvitkingås *Branta leucopsis*

Ingen konkrete observasjonar frå Austevoll, men passerar heilt sikkert vestlege delar av kommunen under trekket vår og haust. Rastar berre unntaksvis i Hordaland, gjerne på graskledde holmar heilt ytst mot havet.

Ringgås *Branta bernicla*

Ingen konkrete observasjonar frå Austevoll, men passerar heilt sikkert vestlege delar av kommunen under trekket vår og haust. Vårtrekket er svært konsentrert i slutten av mai/byrjinga av juni medan hausttrekket varar lenger (frå slutten av august til ut i oktober).

Kanadagås *Branta canadensis*

Innført art i Noreg som no etablert seg som hekkefugl fleire stader, også i Hordaland. Konkrete observasjonar frå Austevoll manglar.

Brunnakke *Anas penelope*

Mogleg fåtalig hekkfugl. Ei ho i Føljatjørnet på Selbjørn 13/5-2003 (Larsen & Gaarder 2004), kan vere ein indikasjon på hekking, men det er likevel usikkert. Arten hekkar fåtalig i Hordaland og blir òg observert fåtalig vinterstid, særlig ved Bergen. Opptre relativt fåtalig i trekketidene vår og haust. Arten er knytt til ferskvatn og er mest talrik i september-oktober.

Krikkand *Anas crecca*

Hekkar truleg fåtalig ved fleire vatn. M.a. dokumentert på Øyerstjørnet og Veivågvatnet på Selbjørn 13/5-2003 (Larsen & Gaarder 2004). Kan nok opptre ganske vanleg i trekketidene. Er nest etter stokkanda den vanlegaste grasanda i Hordaland og i landet elles.

Stokkand *Anas platyrhynchos*

Hekkar truleg ved fleire vatn i låglandet. Opptre også vanleg både i ferskvatn og på sjøen utanfor hekkesesongen. Vanlegaste grasand i Hordaland, som i landet elles.

Toppand *Aythya fuligula*

Førekjem sannsynleg fåtalig både på sjøen og i enkelte vatn vinterstid, i alle fall år om anna. Konkrete observasjonar manglar.

Ærfugl *Somateria mollissima*

Vanleg hekkfugl i skjergarden over heile kommunen, men mest i ytre delar. Er mest talrik på ettersommaren og utover vinteren. Viktige område for myteflokkar og overvintrande fugl er m.a. Marstein og området vest for Møkster. 30/10-2004 låg det omlag 2000 individ langs vestkysten av Horgo og 400 ind. ved Senga.

Havelle *Clangula hyemalis* **Bør overvakast (DM)**

Overvintrar vanleg langs Vestlandskysten, og kan lokalt vere nokså talrik i område med mykje holmar og skjer. Arten kan sjåast langs kysten av Austevoll mellom oktober og mai. Hekkar i fjellvatn med god tilgang på botnlevande krepsdyr. I Hordaland er arten registrert hekkande svært fåtalig på Hardangervidda.

Svartand *Melanitta nigra* **Bør overvakast (DM)**

Førekjem på sjøen langs den ytre kysten av Vestlandet landet i vinterhalvåret. Oversomrande flokkar kan òg førekome, men er då langt mindre talrik. I Hordaland hekkar svartanda fåtalig ved vatn sentralt på Hardangervidda. Fuglar frå hekkebestandar lengre aust og nord overvintrar langs den ytste kysten av fylket.

Sjørre *Melanitta fusca* **Bør overvakast (DM)**

Førekomst omlag som svartanda, men er meir fåtalig. I Hordaland hekkar sjørre svært fåtalig i vatn på Hardangervidda.

Kvinand *Bucephala clangula*

Førekjem relativt fåtalig både i ferskvatn og saltvatn i perioden oktober-april. M.a. 3 individ i Veivågen og 1 hann ved Drøno 29/1-2004. Er funnen hekkande i Hordaland berre eit par gonger i Voss kommune. Har elles ei austleg utbreiing.

Siland *Mergus serrator* **Ansvarsart vinterbestand**

Ganske vanleg hekkfugl både i tilknytning til innsjøar og saltvatn, men sjåast i Austevoll særleg på sjøen. Også vanleg vinterstid.

ROVFUGLAR

Havørn *Haliaeetus albicilla* **Omsynskrevjande (DC)**
Ansvarsart hekkebestand

Fåtalig hekkfugl. Truleg hekkar minst 6 par i kommunen. Hekkar helst i gammal, grov furuskog, men òg i bergveggar og på skoglause holmar. Havørna er svært sårbar for forstyrring på hekkeplassen, særleg tidleg i hekkesesongen (februar-mai)! Hogst av reirplassen kan òg vere eit trugsmål. Havørna vart freda i 1968, men bestandsveksten byrja for alvor etter 1980. I Hordaland er bestanden no anslått til omlag 100 par.

Havørna tek ikkje sau, men fordi ho går raskt ned på åtsel, vart ho tidlegare ofte feilaktig skulda for å ha drepe husdyr.

Havørna kan hekke på trelause holmar, men plasserar aller helst reiret i eit tre. I mangel av grove tre kan overraskande spinkle tre nyttast dersom det er greinverk som kan bære reiret. Reiret på bildet ligg i Austevoll og er plassert i ei buskfuru. Slike reir varar sjeldan særleg lenge og rasar ofte ned etter berre eit år eller to. Like ved vart det funne eit påbegynt reir som nok hadde blitt gitt opp fordi greinverket var for spinkelt. Foto: Magnus Steinsvåg.

Hønsehauk *Accipiter gentilis* **Sårbar (V)**
 Fåtalig hekkefugl. Fire hekkelokalitetar er kjende og truleg finst det minst ein til. Hønsehauken er ein typisk gammalskogsart som hekkar i storvaksen furuskog. Arten er difor sårbar i forhold til det moderne bestandsskogbruket med flatehogst. Bestandsutviklinga på landsbasis har vore negativ, men i Hordaland er bestanden truleg relativt stabil på rundt 100 par. Arten er svært arealkrevjande og i eigna område er det gjerne rundt 5 km mellom kvart territorie.

Øvst: Hønsehauk på åte. Nedst: Typisk reirlokaltet for hønsehauk i eldre, storstamma furuskog på høg bonitet. Ved kysten kan av og til meir småvaksen skog nyttast, dersom næringstilgangen er god, og på Bømlo er det funne reir i buskfuru. Blant dei viktigaste byttedyra er trastar, kråkefuglar og duer. Begge foto: Magnus Steinsvåg.

Sporvehauk *Accipiter nisus*
 Fåtalig hekkefugl, men vanlegare enn hønsehauk. Hekkar helst i relativt tett skog, gjerne plantefelt av gran i hogstklasse III-IV. Trekkfugl, men enkelte overvintrar og blir ikkje sjeldan observert nær busetnad vinterstid.

Musvåk *Buteo buteo*
 Svært sjeldan som hekkefugl i Hordaland. Ser i vårt fylke ut til å vere knytt til større furuskogsområde. Hekkar m.a. på Tysnes. I Austevoll finst berre ein konkret observasjon: 1 ind. 5/5-1980 (Osaland 1983). Trekkfugl.

Fjellvåk *Buteo lagopus*
 Førekjem truleg årvisst under trekket, men det føreligg få konkrete observasjonar, m.a. 1 ind. 6/5-1983 (Osaland 1984). Er som hekkefugl først og fremst knytt til område ovanfor skogrensa og hekkar ikkje i Austevoll.

Kongeørn *Aquila chrysaetos* **Sjeldan (R)**
 Eit par hekkar i Austevoll. Om vinteren trekkjer mange unge kongeørner ut mot kysten, og det er truleg fleire kongeørner i Austevoll om vinteren enn om sommaren. Kongeørna kjem av og til i konflikt med småfehold fordi ho stundom kan ta lam. Problemet er vanlegvis lite, men det ser ut til at enkeltindivid kan spesialisere. Problemet med tap av sau til kongeørn ser òg ut til å vere størst vinterstid. Dette kan tyde på at tapa i stor grad skuldast "tilreisande" individ og ikkje dei lokale hekkefuglane.

Fiskeørn *Pandion haliaetus* **Sjeldan (R)**
 Sjeldan og sporadisk trekk- og streifgjest. 1 ind. er rapportert frå Austevoll 6/6-1982 (Voie 1985). Fiskeørna hekkar ikkje i Hordaland, men enkeltindivid blir årleg sett under trekket.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*
 Mogleg fåtalig hekkefugl i lyngheiområda år om anna. Registrert som mogleg hekkefugl i 1985 i følgje Norsk Hekkefugldatabase. Førekjem nok meir vanleg i trekketidene. Enkelte overvintrar i kyststroka.

HØNSEFUGLAR

Orrfugl *Tetrao tetrix*
 Ganske fåtalig hekkefugl område med glissen skog og lynghei. Attgroing av lyngheiområda og fortetting av skogen er nok dei viktigaste årsakene til at orrfuglen er mindre vanleg no enn tidlegare. Utbygging og auka ferdsel kan òg ha verka negativt.

Storfugl *Tetrao urogallus*
 Storfuglen er avhengig av større, samanhengande område med gammal furu- og blandingskog og i Austevoll hekkar storfuglen truleg svært fåtalig rundt Loddø på Huftarøy. Det skal finnast eit par leikar i dette området, men opplysningane er av eldre dato og status for desse leikane i dag er usikker. Skal storfuglen ha ei framtid i Austevoll er ein heilt avhengig av at arealet med intakt furuskog blir oppretthalde. Storfuglbestanden i Austevoll er isolert utpost, og difor svært sårbar. Truleg skjer det ei viss utveksling med bestanden på Tysnes førkomsten i Austevoll kan vere avhengig av innvandring herfrå.

TRANEFUGLAR

Åkerrikse *Crex crex* **Direkte truga (E)**
Var nok tidlegare ein regelmessig hekkefugl i slåtteenger. Etter mekaniseringa av landbruket har arten forsvunne som hekkefugl dei fleste stader og hekkar no svært fåtalig og uregelmessig i Noreg. Den siste rapporterte observasjonen frå Austevoll vart gjort på Store Kalsøy av A. Kalve i 1975 (LRSK-arkiv).

VADEFUGLAR

Tjeld *Haematopus ostralegus*
Vanleg hekkefugl i strandsona over heile kommunen. Svært vanleg under trekket. Enkelte kan overvintrare år om anna.

Tjelden er ein vanleg art langs strandsona i Austevoll, som mange andre stader langs kysten. Foto: Frode Falkenberg.

Heilo *Pluvialis apricaria*
Truleg nokså regelmessig trekkgjest. Opptre m.a. i mindre flokkar på dyrka mark. M.a. observert på Møkster under NOF-Hordaland sitt årsmøte 16-17/10-1999.

Tundralo *Pluvialis squatarola*
Truleg regelmessig trekkgjest om hausten, frå slutten av august til byrjinga av oktober, men få observasjonar frå Austevoll. Nokre få individ vart sett på Møkster under NOF-Hordaland sitt årsmøte 16-17/10-1999. Meir knytt til strandsona enn heiloen.

Vipe *Vanellus vanellus*
Sjåast ganske regelmessig under trekket. Elles fåtalig hekkefugl i kulturlandskapet. Talet på hekkande vipar har truleg gått tilbake i Austevoll, som mange andre stader i fylket. Dette fell saman med ein negativ tendens på landsbasis. Den viktigaste årsaka til bestandsnedgangen er truleg omleggingar i landbruket, med mindre beitemark og meir mekanisert drift. Brakklegging av jordbruksland, nedbygging til bustad- og industriføremål og attgroing kan òg verke negativt.

Fjøreplytt *Calidris maritima* **Ansv. vinterbestand**
Relativt vanleg gjest i trekketidene og vinterstid, men ikkje særleg talrik. Som hekkefugl er fjøreplytten knytt til fjellet og i Hordaland hekkar arten først og fremst på Hardangervidda.

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago*
Utbreidd, men relativt fåtalig hekkefugl ved fuktig kulturmark og myrområde. Dei fleste trekker til vinterområde i SV-Europa og Dei britiske øyar, men nokre kan overvintrare.

Rugde *Scolopax rusticola*
Relativt fåtalig hekkefugl knytt til skogområda i kommunen. Førekjem òg i lyngheiane, særleg i trekktida om hausten og truleg også vinterstid. Dei fleste trekker sørover til kontinentet vinterstid, men ein del individ kan overvintrare i kyststroka.

Storspove *Numenius arquata*
Sannsynleg fåtalig hekkefugl knytt til lynghei og dyrka mark. Bestandstorleik er usikker, men det har truleg vore tilbakegang. Blir observert årleg under trekket.

Raudstilk *Tringa totanus* **Ansv. hekkebestand**
Mogleg fåtalig hekkefugl i tilknytning til våtmark og strandenger. Meir vanleg under trekket. Bestanden av raudstilk har gått kraftig tilbake i låglandet i Hordaland dei siste 20 åra, men ein kjenner ikkje årsakene til dette.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*
Hekkar truleg relativt vanleg ved ferskvatn rundt om i kommunen. Førekjem vanleg i trekktida om hausten, og høyrer ofte på trekk om natta.

Steinvendar *Arenaria interpres*
Mogleg fåtalig hekkefugl på holmar langs vestkysten utan at dette er sikker påvist. Arten hekkar gjerne i tilknytning til ternekoloniar, og vart m.a. sett i Terneskjeret naturreservat i 1981 (Byrkjeland 1999). Bestanden i Hordaland ser ut til å ha gått mykje tilbake sidan starten på 1980-talet. Elles er steinvendaren ein fåtalig, men ikkje uvanleg art som kan sjåast i skjergarden året rundt. Nokre individ overvintrar ofte saman med fjøreplytt.

JOAR, MÅSAR OG TERNER

Polarjo *Stercorarius pomarinus*
Opptre fåtalig på trekket langs den ytre kystlinja av Vestlandet. Førekjem nok bortimot årvisst også i Austevoll, sjølv om det einaste konkrete funnet ligg i skinnsamlinga ved ZMB og er så gammalt som frå 10/11-1908.

Tjuvjo *Stercorarius parasiticus*

Hekka tidlegare fleire stader langs Hordalandskysten, men er no nesten borte som hekkefugl (anslagsvis 2-3 par i heile fylket i eit godt år). Tjuvjoen hekkar oftast i kystlynghei eller andre opne område på kysten, oftast inntil andre sjøfuglkoloniar, sidan han i stor grad lever av å stele mat frå ternar og måsar.

Hekking i Austevoll er ikkje sikkert påvist, men tjuvjoen er oppgitt som sannsynleg hekkefugl i Norsk Hekkefugldatabase. Om arten framleis hekkar her er meir usikkert. Arten er likevel ikkje uvanleg å sjå i trekktida, men det finst få konkrete observasjonar. Eit individ vart sett under årsmøtet til NOF-Hordaland på Møkster 16-17/10-1999.

Hettemåse *Larus ridibundus*

Fåtalig trekk- og vintergjest som førekjem i langt mindre tal enn dei andre, vanlege måseartane. Observert på Møkster under NOF-Hordaland sitt årsmøte 16-17/10-1999.

Fiskemåse *Larus canus*

Vanleg art som hekkar spreidd eller i koloniar, både på holmar og skjer og ved ferskvatn, og gjerne nær busetnad. Førekjem òg om vinteren, men meir fåtalig og mange trekkjer bort.

Sildemåse *Larus fuscus*

Hekkar på holmar, m.a. i fleire av sjøfuglreservata i kommunen. Bestanden viste lenge ein negativ trend, men ser ut til å ha auka litt igjen dei siste åra. Sildemåsen er trekkfugl og overvintrar langs kysten av Sørvest-Europa og Nordvest-Afrika. Returnerer vanlegvis ikkje før dei er tre år gamle og har vaksen fjørdrakt.

Gråmåse *Larus argentatus*

Vanleg hekkefugl. Bestanden i Hordaland har vore stabil eller svakt aukande, men hekkeresultatet dei siste par åra ser ut til å ha vore svært dårleg. I Austevoll ligg dei viktigaste koloniane i sjøfuglreservata lengst vest i kommunen, men mange par hekkar òg utanfor reservata.

Svartbak *Larus marinus* **Ansvarsart hekkebestand**

Vanleg hekkefugl. Dei viktigaste hekkekoloniane ligg i Austevoll ligg i sjøfuglreservata lengst vest i kommunen, men enkeltpar hekkar spreidd mange stader i kommunen.

Dei fire vanlege måseartane langs Hordalandskysten: Fiskemåse, vinterdrakt (øvt t.v.) og "stormåsane" gråmåse (øvt t.h.), sildemåse (nedst t.v.) og svartbak (nedst t.h.). Foto: Ingvar Grastveit.

Krykkje *Rissa tridactyla* **Ansvarsart hekkebestand**
Krykkja gjestar nok Austevoll nokså regelmessig, men konkrete observasjonar manglar. Krykkja kan påtreffast langs Vestlandskysten året rundt, men hekkar ikkje i Hordaland. I nokre år var det ein liten koloni på Meling i Bømlo, som på det meste var oppe i ca. 50 par, men denne er no borte.

Makrellterne *Sterna hirundo*
Ganske vanleg hekkefugl på holmar og skjer, men svært dårleg bestandstrend dei siste åra. Hekkar som regel i mindre koloniar enn raudnebbterna, og er ikkje så variabel i førekomsten frå år til år. Makrellterne og raudnebbterne hekkar ofte i blandingskoloniar. Trekkfugl som kjem frå slutten av april og trekkjer bort i august-september.

Raudnebbterne *Sterna paradisaea*
Vanleg hekkefugl. Hekkar i koloniar av varierende storleik og flyttar ofte frå år til år. Koloniane blir oftast plasserte på holmar og skjer, men kan òg plasserast langt inne på land. Hekkar ofte i koloniar saman med makrellterne. Bestandane av begge terneartane har gått kraftig tilbake langs heile Vestlandskysten dei siste åra. Årsaka er truleg næringssvikt. Ca. 60 par hekka på Marstein i 2005, og dette var den største ternekolonien som vart registrert i fylket dette året.

ALKEFUGLAR

Lomvi *Uria aalge* **Sårbar (V)**
Hekkar ikkje i Hordaland, men førekjem spreidd langs kysten heile året. Mest vanleg i vinterhalvåret.

Alke *Alca torda*
Hekkar ikkje i Hordaland, men førekjem spreidd langs kysten heile året. Mindre vanleg enn lomvi. Mest vanleg i vinterhalvåret. Seks individ låg på sjøen ved Marstein 21/6-2005 (Stein Byrkjeland, Bergen).

Teist *Cheppus grylle* **Bør overvakast (DM)**
Mogleg fåtalig hekkefugl i sjøfuglreservata lengs vest i kommunen. Bestanden av teist i Hordaland har i mange år vore svært låg. Årsakene til dette er ukjent, men predasjon frå mink og svikt i næringsgrunnlaget er moglege årsaker. Teisten kan òg sjåast nokså regelmessig, men fåtalig, i vinterhalvåret.

Alkekonge *Alle alle*
Overvintrar langs Norskekysten, både som enkeltindivid og i større flokkar. Næraste hekkeområde er på Svalbard, men arten overvintrar ganske vanleg langs den ytste Vestlandskysten.

Teisten er den einaste alkefuglen som hekkar regelmessig langs Hordalandskysten, men bestanden er svært låg. I Austevoll hekkar kanskje nokre få par i sjøfuglreservata lengst vest i kommunen. Foto: Frode Falkenberg.

Lunde *Fratercula arctica* **Omsynskrevjande (DC)**
I Hordaland førekjem Lunden langs den ytre kysten i varierende tal heile året, men med ein markert topp i april-mai. Arten berre påvist hekkande i fylket ein gong, på Sørøyane i Bømlo i 1993. Av observasjonar frå Austevoll kan nemnast to individ ved Marstein 21/6-2005 (Stein Byrkjeland, Bergen).

DUER

Skogdue *Columba oenas*
Sjeldan trekkgjest i Hordaland. Eit individ i Austevoll vart sett under NOF-ekskursjonen 26-27/5-1979 (LRSK).

Ringdue *Columba palumbus*
Fåtalig til vanleg hekkefugl i skog, gjerne i tilknytning til kulturmark. Dei fleste ringduene trekker til overvintringsområde i SV-Europa, men nokre kan overvintre.

Tyrkardue *Streptopelia decaocto*
Oppført som mogleg hekkefugl i Norsk Hekkefuglatlas. Nyare observasjonar er ikkje kjent og det er usikkert om arten hekkar i kommunen i dag.

GAUKAR

Gauk *Cuculus canorus*

Fåtalog hekkefugl. På grunn av sitt parasittiske levevis er gauken avhengig av tilgang på vertsartar som godtar å få eit gaukeegg i reiret. Hei-
piplerka ser ut til å vere viktigaste vertsart på våre kantar, og gauken er oftast å sjå i halvopne område. Trekkfugl som kjem i mai og trekker bort i juli-august. Sjåast ofte ved kulturmark om hausten.

UGLER

Hubro *Bubo bubo*

Sårbar (V)

Sannsynleg fåtalog hekkefugl. 3 gamle hekkelokalitetar er kjent i Austevoll, men opplysningane er av eldre dato og status i dag er ukjent. Hubroen har sidan rundt 1950 gått sterkt tilbake over heile landet. Typiske tilhaldsstader er opne område med kupert terreng og bergveggar. Bestanden i Hordaland er truleg 50-100 par, dei fleste i kyststroka. Hubroen er svært utsett for elektrokusjon og kollisjon med høgspenlinjer. Endringar i landbruket, med færre opne område, kan òg ha vore med på å forsterke bestandsnedgangen. Det er grunn til å tru at dagens bestand er relativt stabil, men å halde oppsyn med hubroen si bestandsutvikling er svært arbeidskrevjande.

Tre gamle hekkeområde for hubro er kjent frå Austevoll, men om desse framleis er i bruk er ikkje kjent. Å påvise hekkeplassar for hubro er svært vanskeleg og tidkrevjande. Hubroen er knytt til lyngheiområda og fotoet viser ikkje noko typisk "hubrolandskap". Tre og skogholt kan likevel brukast som kvileplass eller utsiktspost. Foto: Frode Falkenberg.

Haukugle *Surnia ulula*

Såkalla invasjonart som enkelte år kan opptre i relativt store tal i Noreg. Slike invasjonar skjer etter gode hekkeår austpå (på Taigaen) og etterfølgjande samanbrot i smågnagarbestanden. Observert i Austevoll m.a. 28/9, 22/10 og 28/10-1993 (Osaland 1995).

Kattugle *Strix aluco*

Fåtalog hekkefugl. Hekkar gjerne i tilknytning til kulturlandskap og eldre lauvskog med hole tre. Kan òg hekke i bygningar og gamle skjorereir.

Jordugle *Asio flammeus*

Sporadisk trekkgjest. M.a. 1 ind. Møkster 17/10-1999.

SPETTEFUGLAR

Vendehals *Jynx torquilla*

Sårbar (V)

Skal tidlegare ha vore fåtalog hekkefugl, men nyare observasjonar manglar. Eit individ vart observert under NOF-ekskursjonen 26-27/5-1979. Bestanden har gått kraftig tilbake fleire stader i landet dei seinare åra. Kanskje som ei følge av endra beitebruk (attgroing av gammal beitemark), men vel så sannsynleg ligg årsaka i overvintringsområda i tropisk Afrika. Vendehalsen hekkar helst i open lauv- eller lauvblanda barskog, gjerne i tilknytning til kulturmark, og gjerne i fuglekasser.

Gråspett *Picus canus*

Omsynskrevjande (DC)

Mogleg fåtalog hekkefugl i eldre lauv- og barblandingskog med tilgang på eldre ospeloholt. Om hausten er gråspetten eit ganske vanleg syn i det opne kystlandskapet.

Flaggspett *Dendrocopos major*

Mogleg fåtalog hekkefugl. Flaggspetten er nokså allsidig i kosten og er difor mindre kravstor til leveområde enn dei andre spettane. Mellom anna er flaggspetten spesialist på konglefrø (såkalla spettesmier er det alltid flaggspetten som står bak). Våre flaggspettar er stort sett stasjonære om vinteren, men fuglar frå populasjonar lenger aust kan førekome invasjonarta om hausten. Ca. 10 individ vart observert på Navøy 28/9-2001.

Kvitryggspett *Dendrocopos leucotos*

Sårbar (V)

Truleg fåtalog hekkefugl i eldre skog med tilgang på ståande død ved. Områda med eldre skog på høg bonitet rundt Loddø på Huftarøy er det mest aktuelle området Konkrete observasjonar manglar, men førekomst av djuphakk i døde tre kan tyde på at arten førekjem i området. Det er elles relativt lite død ved i skogen i Austevoll, så forholda for kvitryggspett er nok ikkje optimale.

Dvergspett *Dendrocopos minor*

Omsynskr. (DC)

Truleg fåtalog hekkefugl i område med eldre lauv- og blandingskogskog. 1 ind. ved Søreide 28/3-1981 (Frank Helen Pedersen, Bergen) er einaste konkrete observasjon frå Austevoll. Arten streifar ein del om hausten og kan nok òg påtreffast på streif i Austevoll på denne årstida.

SPORVEFUGLAR

Songlerke *Alauda arvensis*

Sannsynleg fåtalig hekkefugl enkelte stader ved dyrka mark, lynghei og beitemark. Førekjem i små tal under trekket (kjem i mars og trekkjer bort i okt.-nov. til vinterområde i Vest-Europa), av og til også om vinteren.

Låvesvale *Hirundo rustica*

Relativt vanleg hekkefugl i løer og uthus i jordbrukslandskapet.

Taksvale *Delichon urbica*

Hekkar fåtalig i tilknytning til kulturlandskap og busetnad. Hekkar m.a. i Bekkjarvik. Førekjem òg fåtalig i trekktidene.

Trepiplerke *Anthus trivialis*

Vanleg og ganske talrik hekkefugl i nesten all slags skog (både furu- og lauvskog), helst litt open skog.

Heiplierke *Anthus pratensis*

Vanleg og talrik (karakterart) i lyngheilandskapet og område med låg vegetasjon. Førekjem òg svært talrikt under trekket, særleg om hausten.

Skjærpiplerke *Anthus petrosus* **Ansv. hekkebest.**

Relativt vanleg hekkefugl vest i kommunen. Som namnet seier er arten knytt til klippeterreng langs kysten. Trekkfugl som kjem i mars og trekkjer bort i september-november. Nokre få overvintrar, men det er usikkert om dette er lokale hekkefuglar.

Gulerle *Motacilla flava*

Relativt sjeldan gjest i trekktidene. 1 individ vart sett på Møkster 7/10-2000.

Linerle *Motacilla alba*

Vanleg hekkefugl i kulturlandskapet over heile kommunen. Den britiske underarten svartryggerle *M.a. yarrellii* førekjem ganske ofte langs kysten av Vest-Noreg. Berre to funn er kjent frå Austevoll, 1 individ 31/3-1990 (NOF, Bergen LL ekskursjon) og 1 ind. Selbjørn 24/7-2002 (Ragnar Vikøren, Bergen).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Vanlegvis fåtalig, men nokså årviss vintergjest. Opptrer i mindre flokkar på jakt etter bær. M.a. 22 individ på Møkster 30/10-2004 (Olav Overvoll, Bergen).

Fossefall *Cinclus cinclus*

Er ikkje påvist hekkande i Austevoll, men eit par vart sett på potensiell hekkeplass i ein bekk mellom Vinnes og Vik 31/3-1990 (Osaland 1990). Fossefallet er knytt til vassdrag, og helst litt større og brattare vassdrag enn det ein finn i Austevoll. Arten er nok vanlegare (men likevel fåtalig) om vinteren, då ein del fuglar frå fjordstroka trekkjer ut til isfrie småvassdrag langs kysten. M.a. vart to individ observert i Ålførevatnet på Selbjørn 25/1-2006 (Ragni Nordås, Statens naturoppsyn).

Gjerdsmett *Troglodytes troglodytes*

Vanleg hekkefugl i skog og i kantvegetasjon i kulturlandskapet. Individ som hekkar lenger aust trekkjer ut til kysten for å finne mildare vinterklima, og arten finst i dei fleste typar terreng også om vinteren.

Jernsporv *Prunella modularis*

Vanleg hekkefugl i skog og i buskvegetasjon i kulturlandskapet. Kan overvintre sporadisk.

Heiplierka er karakterarten framfor nokon i lyngheiar både langs kysten og i fjellet, og er nest etter lauvsongaren den vanlegaste fuglearten i Austevoll og mange andre stader i landet i sommarhalvåret. Foto: Ingvar Grastveit.

Raudstrupe *Erithacus rubecula*

Vanleg og talrik hekkefugl i all slags skog. Ein del overvintrar, særleg i kyststroka.

Buskskvett *Saxicola rubetra*

Fåtalog hekkefugl i ope terreng med spreidd vegetasjon, som beitemark, fuktenger og myrar.

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*

Relativt vanleg hekkefugl ved beitemark, lynghei, men det kan sjå ut til at bestanden har gått tilbake.

Ringtrast *Turdus torquatus*

Førekjem fåtalog i samband med trekket vår og haust – m.a. observert på Møkster i oktober 1999 (Falkenberg 1999b). Er som hekkefugl knytt til områda i skoggrensa, men kan òg hekke meir kystnært. Er ikkje påvist hekkande i Austevoll, men Loddo kan kanskje vere ein aktuell hekkebiotop.

Svartrast *Turdus merula*

Vanleg og talrik hekkefugl i skog. Mange trekker til Storbritannia for vinteren, men arten overvintrar vanleg.

Gråtrast *Turdus pilaris*

Relativt vanleg hekkefugl. Ofte koloniheddar, særleg i skogkantar i nærleiken av dyrka mark. Trekkfugl som kjem i april og trekker bort i oktober-november. Enorme flokkar lenger nord og austfrå passerar Vestlandet på seinhausten. Enkelte år, særleg dersom det er godt med bær, kan mange overvintre.

Måltrast *Turdus philomelos*

Vanleg og talrik hekkefugl i skog. Trekkfugl som kjem frå slutten av mars og trekker bort i september-oktober, dei fleste til vinterkvartér på Den Pyreneiske Halvøya.

Raudvengetrast *Turdus iliacus*

Vanleg og talrik hekkefugl i skog. Trekkfugl som kjem frå slutten av mars og trekker bort i oktober-november til vinterområde i Vest-Europa. Nokre kan overvintre, særleg i milde vintrar.

Duetrast *Turdus viscivorus*

Fåtalog til sjeldan trekkgjest. Heddar i austlege skogstrakter, i Noreg ofte i furuskog. Kjem ofte svært tidleg om våren, i mars-april. Overvintrar i Sør- og Vest-Europa. Observert på Selbjørn, 24/10-1986 (Osaland 1987) og eit individ på Møkster 30/10-2004 (Olav Overvoll, Bergen).

Sivsongar *Acrocephalus schoenobaenus*

Sivsongaren er ein fåtalog i Hordaland, og er mest vanleg ved rike ferskvasslokaltetar med takrøyurvegetasjon og spreidd buskar. Det er få

aktuelle lokalitetar i Austevoll, men takrøyrførekosten ved Røyrvik kan kanskje vere ein potensiell hekkestad. Berre eit funn er kjent frå kommunen: 1 sy. i ei lita tjørn på Hundvåko 29-30/5-1982 (Osaland 1983).

Møllar *Sylvia curruca*

Møllaren er ein sjeldan hekkefugl i Hordaland, men blir relativt jamleg observert under trekket, og syngande individ blir stundom høyrtd sommarstid. Heddar i halvhøg, halvopen skog og buskmark. Eitt individ vart observert under NOF-Hordaland si årsmøtehelg på Møkster 16-17/10-1999 og eitt syngande individ vart høyrtd på Navøy, 29/6-2002 (Falkenberg 2003).

Tornsongar *Sylvia communis*

Truleg ganske vanleg hekkefugl i halvope terreng, ofte i lynghei i attgroing med einer og småtre.

Munk *Sylvia atricapilla*

Vanleg hekkefugl i litt rikare lauvskog og kantskog. Enkeltindivid kan overvintre.

Gulbrynsongar *Phylloscopus inornatus*

Sjeldan trekkgjest om hausten frå taigasona i Russland. Førekjem årleg på Vestlandskysten i varierende mengder, særleg mellom 20/9 og 20/10. 1 individ vart sett på Møkster, 2/10-1999 (Falkenberg 2000).

Gulbrynsongar ringmerka på Turøy i Fjell kommune. Det er registrert få sjeldne trekkgjestar i Austevoll, samanlikna med mange andre kystkommunar. Dette har nok først og fremst samanheng med liten feltornitologisk aktivitet i kommunen. Mange fleire artar har nok gjesta kommunen utan å bli oppdaga. Foto: Frode Falkenberg.

Bøksongar *Phylloscopus sibilatrix*

Sjeldan trekkgjest. 1 syngande ved Storebø, 24/6-1978 (Anonym 1978), og 1 individ 26-27/5-1979 under ein ekskursjon med NOF-Bergen (Soulere 1980) er einaste funna i Austevoll. Arten er relativt sjeldan i Hordaland, men har trulig hekk sporadisk. Er som hekkefugl helst knytt til open skog med lite undervegetasjon.

Gransongar *Phylloscopus collybita*

Ganske vanleg hekkefugl i skog, helst gjerne litt eldre, rikare lauv- og blandingsskog. Returnerer frå vinterkvartera nokså tidleg på våren og kan høyrast syngande frå midten av april.

Lauvsongar *Phylloscopus trochilus*

Svært talrik hekkefugl over heile kommunen. Er som elles i landet den mest talrike arten sommarstid.

Fuglekonge *Regulus regulus*

Ganske vanleg hekkefugl i barskog, særleg i litt eldre granplantefelt. Mange fuglekongar overvintrar, men mange trekkjer òg til vinterområde i Mellom-Europa og Dei britiske øyane. Kan opp- tre svært talrikt i trekktida.

Fuglekongen er Noregs minste fugl og er ein vanleg art i barskog også i Austevoll. Foto: Ingvar Grastveit.

Gråflugesnappar *Muscicapa striata*

Ganske vanleg hekkefugl ved kulturmark og i lauv- og blandingsskog.

Svartkvitflugesnappar *Ficedula hypoleuca*

Ganske vanleg hekkefugl, helst i litt eldre skog med naturlege reirhol eller gamle meise- eller spettehol. Hekkar òg gjerne i hagar dersom han får tilgang til ei fuglekasse.

Stjertmeis *Aegithalos caudatus*

Mogleg fåtalig hekkefugl, helst i bjørkeskog (og helst frodig, høgstamma skog) men òg i blandingsskog. Ikkje registrert frå Austevoll i Norsk Hekkefugldatabase. Småflokkar førekjem ofte på streif om vinteren, ofte i nærleiken av busetnad.

Lauvmeis *Parus palustris*

Ikkje registrert frå Austevoll i Norsk Hekkefuglatlas, men hekkar truleg sporadisk og fåtalig. Mest aktuell i dei rikaste lauvskogsområda i kommunen. Eit individ observert under ein NOF-ekskursjon 26-27/5-1979 og arten vart òg observert under NOF-Hordaland si årsmøtehelg på Møkster 16-17/10-1999.

Granmeis *Parus montanus*

Vanleg og talrik hekkefugl i nesten all slags skog.

Toppmeis *Parus cristatus*

Hekkar truleg ganske vanleg i eldre furuskog. Kan òg førekome i plantefelt med buskfuru og er m.a. registrert i plantefelt på Navøya.

Svartmeis *Parus ater*

Fåtalig til vanleg hekkefugl i barskog, men kan òg finnast i blandingsskog. Har preferanse for gran.

Blåmeis *Parus caeruleus*

Vanleg og talrik art i lauv- og blandingsskog. Også vanleg i tilknytning til busette område og tek gjerne i bruk fuglekassar. Kan av og til opp- tre invasjonsarta i trekktida om hausten.

Kjødmeis *Parus major*

Vanleg og talrik hekkefugl som først og fremst hekkar i lauv- og blandingsskog. Også vanleg i tilknytning til busette område og tek gjerne i bruk fuglekassar.

Spettmeis *Sitta europaea*

Ganske vanleg hekkefugl i eldre lauvskog, særleg i område med eik og hassel. Kan òg ta i bruk fuglekassar.

Trekrypar *Certhia familiaris*

Fåtalig hekkefugl i skog, helst i eldre barblandingsskog.

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*

Relativt fåtalig hekkefugl i dei større furuskogsområda.

Skjor *Pica pica*

Vanleg og talrik hekkefugl knytt til busetnad og kulturlandskap.

Kaie *Corvus monedula*

Sjeldan streifgjest. 3 individ på Hufthamar, 20/4-1980 (Osaland 1981). I Hordaland hekkar ein liten populasjon i Bergen, elles er arten berre kjent som sporadisk streiffugl, gjerne i små flokkar.

Kornkråke *Corvus frugilegus*

Sjeldan streif- og vintergjest. Det er kjent få observasjonar frå Austevoll: Ca. 10 individ 20/10-1994 (Mjøs & Frantzen 1996), 1 ind. Huf- tarøy, 29/12-1998 (Falkenberg 1999a). Korn- kråka hekkar ikkje i Hordaland, men enkeltindi- vid blir observert årlig i ytre delar av fylket, særleg rundt Bergen.

Kråke *Corvus cornix*

Vanleg hekkefugl i kulturlandskapet og ved busetnad og tilgrensande skogområde. Sjøast òg ofte i kystlandskapet.

Ravn *Corvus corax*

Sjøast ofte, men må likevel reknast som ein fåtalig hekkefugl. Hekkar i bratte bergveggar.

Stare *Sturnus vulgaris*

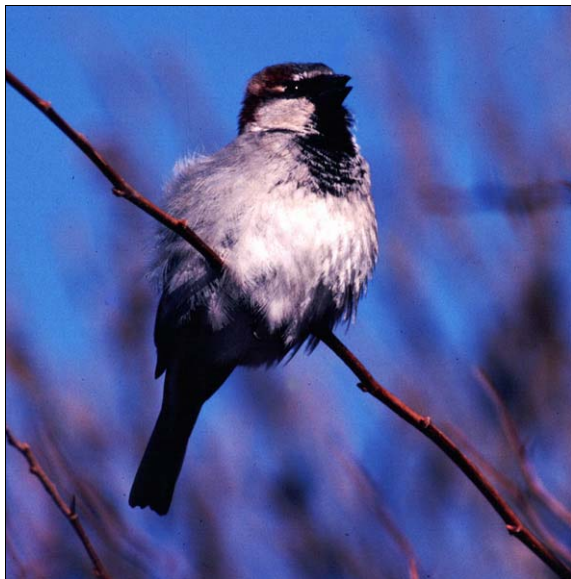
Vanleg hekkefugl nær dyrka mark. Hekkar i holrom og tar gjerne i bruk fuglekassar. Enkelte kan overvintre langs kysten, men dei fleste trekkjer til overvintringsområde i Vest-Europa.

Rosenstare *Sturnus roseus*

Svært sjeldan, men bort imot årleg trekkgjest i Hordaland. Ein ungfugl vart sett på Møkster, 2/10-1999 (Falkenberg 2001). Hekkar nærmast oss i Ungarn.

Gråspurv *Passer domesticus*

Vanleg hekkefugl i ved busetnad og jordbruksområde.

Gråspurven (bildet) er ein vanleg hekkefugl i tilknytning til jordbruksområde og busetnad. På Møkster hekkar truleg også pilfink. Denne liknar gråspurven, men har m.a. brun hette og kvite kinn. Foto: Ingvar Grastveit.

Pilfink *Passer montanus*

Uvanleg art i Austevoll, men hekkar truleg fåtalig m.a. på Møkster, der arten er observert fleire gonger.

Bokfink *Fringilla coelebs*

Vanleg og talrik hekkefugl i skog. Enkelte individ kan overvintre.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*

Vanleg og til tider talrik i trekktidene og enkelte vintrar. Hekkar ikkje i Austevoll. Som hekkefugl

i Hordaland er arten knytt til høgareliggande lauv- og blandingsskog, og først og fremst i fjellbjørkeskogen.

Grønfinnk *Carduelis chloris*

Vanleg hekkefugl i kulturlandskapet og kystlynghei med granplantefelt. Kan vere talrik i trekktidene. Opptre gjerne i småflokkar vintertid og oppsøker gjerne fuglebrettet. Både stand- og trekkfugl. Mange trekkjer til nordlege delar av Vest-Europa om vinteren.

Stillits *Carduelis carduelis*

Sjeldan trekk- og vintergjest. 2 ind. Møkster 16/10-1999 (Falkenberg 2000).

Grønsisik *Carduelis spinus*

Ganske vanleg hekkefugl i nesten alle typar skog, men ser ut til å unngå rein edellauvskog. Kan av og til opptre i store mengder under hausttrekket. Sjøast ikkje sjeldan på fuglebrettet vintertid, sjølv om dei fleste trekkjer sørover Vest- og Mellom-Europa.

Tornirisk *Carduelis cannabina*

Ikkje uvanleg i trekktidene, men status som hekkefugl er ukjent.

Bergirisk *Carduelis flavirostris* **Ansv. hekkebestand**

Truleg relativt vanleg hekkefugl langs kysten. Notert som ganske vanlig under NOF-ekskursjonen 27-27/5-1979. Også vanleg i trekktidene og kan overvintre av og til. Dei fleste overvintrar langs Nordsjøkystane.

Brunsisik *Carduelis cabaret*

Truleg ganske vanleg hekkefugl. Arten var inntil nylig rekna som ein underart av gråsisik, men både utbreiing draktforskjellar og storleik gjer at brunsisiken no har fått status som eigen art (men dei kan ikkje skiljast på lyd, og det er ofte svært vanskelig å skilje dei på draktkarakterar også). Brunsisiken er knytt til kystnære furuskogsområde i Sør-Noreg. Arten opptre også vanlig i større og mindre flokkar i trekktidene og om vinteren, gjerne i blandingsflokkar med gråsisik.

Gråsisik *Carduelis flammea*

Opptre vanleg i større og mindre flokkar i trekktidene om seinhausten og om vinteren, gjerne i blandingsflokkar med brunsisik. Har som hekkeart langs kysten ei meir nordleg utbreiing enn brunsisiken, og er i vårt fylke knytt til bjørkeskogen i indre fjordstrøk og områda opp mot bjørkebeltet.

Bandkorsnebb *Loxia leucoptera*

Sjeldan haust- og vintergjest i samband med såkalla invasjonår. Trekkjer ut frå dei normale hekkeområda m.a. i Russland ved dårlige frøår. Siste store invasjon i Hordaland var i 2002, og i

samband med denne vart 12 individ registrerte i Austevoll (Falkenberg 2003b).

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*

Hekkar truleg fåtalig i eldre barskog. Invasjonssart som enkelte år kan opptre i høge tal utanfor hekketida.

Furukorsnebb *Loxia pytyopsittacus*

Fåtalig hekkefugl i eldre furuskog. Kan òg opptre relativt vanleg i vinterhalvåret, men opptre ikkje like invasjonssarta og talrikt som grankorsnebb.

Treet ein korsnebb sit i seier lite om kva art vi har med å gjere. Både gran- og furukorsnebb kan beite på både gran- og furukongler. Furukorsnebben har det kraftigaste nebbet, men det kan likevel vere vanskeleg å skilje artane. Fuglen på dette bildet er ein grankorsnebb. Foto: Frode Falkenberg.

Dompap *Pyrrhula pyrrhula*

Ikkje registrert i Norsk Hekkefugldatabase, men er likevel sannsynleg hekkefugl, først og fremst i barskog. Opptre svært anonymt i hekketida og sjåast oftast om vinteren. To individ vart registrert under NOF-ekskursjonen 26-27/5-1979.

Kjernebitar *Coccothraustes coccothraustes*

Sjeldan og sporadisk trekk- og vintergjest. 2 individ vart sett på Selbjørn 24/10-1986 (Osaland 1987).

Gulsporv *Emberiza citrinella*

Mogleg fåtalig hekkefugl i tilknytning til kulturlandskapet enkelte stader. Mindre flokkar kan sjåast på fuglebrettet enkelte vintrar. Var truleg meir vanleg før.

Sivsporv *Emberiza schoeniclus*

Truleg fåtalig hekkefugl ved våtmarksområde med frodig kantvegetasjon. Førrekjem heilt sikkert ganske vanleg i trekketida om hausten. Ein ♂ vart observert på Prestegarden under ein NOF-ekskursjon 26-27/5-1979 og arten vart òg observert under NOF-Hordaland si årsmøtehelg på Møkster 16-17/10-1999.

PATTEDYR

INSEKTETARAR

Piggsvin *Erinaceus europaeus* **Bør overvakast (DM)**

Stadvis ganske vanleg art som ofte held til nær bustadområde og kulturlandskap. Utreiinga i kommunen er ikkje kjent, men arten skal vere vanleg fleire stader på Huftarøy. Piggsvinet er svært utsett for påkjørslar ved kryssing av veg.

Piggsvin. Foto Ingvar Grastveit.

Vanleg spissmus *Sorex araneus*

Truleg vanleg art over det meste av kommunen, men dokumentasjon manglar.

Dvergspissmus *Sorex minutus*

Truleg vanleg art over det meste av kommunen, men dokumentasjon manglar.

FLAGGERMUS

Flaggermus er ei dyregruppe ein lenge har visst relativt lite om, både når det gjeld utbreiing og økologi. Fram til 1989 var samlingane ved Zoologisk Museum Bergen den viktigaste kjelda til kunnskapen vår om førekomst og utbreiing av dei ulike flaggermusartane i Hordaland. I 1989 og utover på 1990-talet gjennomførte Tor Stormark feltundersøkingar i samband med ei hovudfagsoppgåve ved Universitetet i Bergen. Han gjennomførte òg undersøkingar finansiert av Fylkesmannen si miljøvernavingdeling (ei oppsummering er gitt i Stormark 1996). I 1998 og 1999 gjennomførte Norsk Zoologisk Forening på oppdrag frå Fylkesmannen si miljøvernavingdeling, ei fylkesdekkande undersøking av flaggermus (Syvertsen mfl. 2000). Desse undersøkingane har gitt mykje ny kunnskap om utbreiing og førekomst av flaggermus i Hordaland, og til no er sju artar sikkert påviste i fylket. Fleire av artane er oppført i kategorien DM (bør overvakast) på den nasjonale raudlista. Dette er først og fremst eit uttrykk for at ein har lite kunnskap dei. Flaggermus er elles i ein spesiell forvaltningssituasjon, sidan både dag-, vinter- og barselkoloniar ofte ligg i bygningar.

Meir informasjon om flaggermus finn du på internettsidene til Norsk Zoologisk Forening. Her ligg det òg mykje informasjon om dei andre norske pattedyrartane: <http://www.zoologi.no>

Ved sidan av Fedje er Austevoll den einaste kommunen i Hordaland der det ikkje føreligg artsbestemte funn av flaggermus. Sannsynleg førekjem det minst tre artar i kommunen.

Nordflaggermus *Eptesicus nilssonii*

Vanlegaste flaggermusart i Hordaland og i resten av landet.

Vannflaggermus *Myotis daubentonii*

Er truleg, etter nordflaggermusa, den nest mest utbreidde flaggermusarten i Hordaland.

Dvergflaggermus

Pipistrellus pygmaeus

Bør overvakast (DM)

Også ein relativt vanleg art på Vestlandet, med funn i dei fleste av kommunane i Hordaland.

Andre moglege artar i Austevoll er skjeggflaggermus *Myotis mystacinus* og langøyreflaggermus *Plecotus auritus*. Skjeggflaggermusa er truleg ganske vanleg i Hordaland. Langøyreflaggermusa er registrert spreidd over store delar av fylket, men er meir fåtalig.

ROVDYR

Mink *Mustela vison*

Vanleg art over heile kommunen. Er først og fremst knytt til strandsona, men førekjem òg langs vassdrag og vatn. Minken er opphavleg ein nordamerikansk art som vart innført til Noreg som pelsdyr i 1930-åra. Ville minkar er etterkomarar av dyr som har rømt frå pelsdyrfarmar.

Minken er kjent for å kunne gjere stor skade i sjøfuglkoloniar. Dette skjer nok òg i Austevoll frå tid til anna, men er neppe årsaka til den generelle nedgangen i sjøfuglbestandane dei siste åra.

Oter *Lutra lutra* **Ansvarsart Bør overvakast (DM)**

Oteren var tidlegare rekna som vanleg på Vestlandskysten, men det finst ingen fast bestand i Austevoll i dag. I Hordaland har oterbestanden i dag sitt tyngdepunkt i Nordhordland og bestanden har vore i vekst i fleire år. I takt med dette har fleire individ etter kvart dukka opp lenger sør i fylket, som i Fjell og Sund. Det finst få nyare funn frå Austevoll, men eit individ vart for ikkje lenge sidan tatt i ei torskeruse ved Drøno. Mange otrar druknar i garn og ruser, og dette gjer truleg at bestanden ekspanderer seinare enn den elles ville ha gjort.

Minken kan gjere stor skade i sjøfuglkoloniar år om anna, men er neppe årsaka til at sjøfuglane langs Hordalandskysten generelt slit med rekrutteringa. Hekkeresultata blant sjøfuglane har dei siste åra har dårlege også i område utan minkpredasjon. Foto: Ingvar Grastveit.

HAREDYR

Hare *Lepus timidus*

Forsøkt sett ut som jaktobjekt tre gonger på Huftarøy, utan den store suksessen. Kvit vinterpels er nok lite gunstig i Austevoll, der det sjeldan ligg snø, og dyra er nok utsette for predasjon både frå kongeørn og hønehauk. Arten skal framleis finnast fåtalig m.a. ved Kolbeinsvik.

GNAGRAR

Brunrotte *Rattus norvegicus*

Innført art frå Asia. Førekjem i tilknytning til busetnad og m.a. hønseri, men dokumentasjon manglar.

Lita skogmus *Apodemus sylvaticus*

Truleg vanleg både i skog og ved busetnad. Arten er dokumentert frå Selbjørn (ZMB) og finst heilt sikkert også på Huftarøy. Skogmusa går ofte inn i hus og blir difor ofte tatt for å vere husmus. Husmusa er ein innført art i Noreg og er i dag svært sjeldan i Hordaland.

Markmus *Microtus agrestis*

Sannsynleg vanleg art i skog og i kulturlandskapet, men dokumentasjon manglar.

HJORTEDYR

Hjort *Cervus elaphus*

Hjorten er den desidert største jaktressursen i Austevoll. I 2005 vart det felt 72 dyr i kommunen (Fig. 1), noko som utgjør ei slaktevekt på omlag 4,5 tonn og ein førstehands kjøtverdi på ca. 270 000 kr.

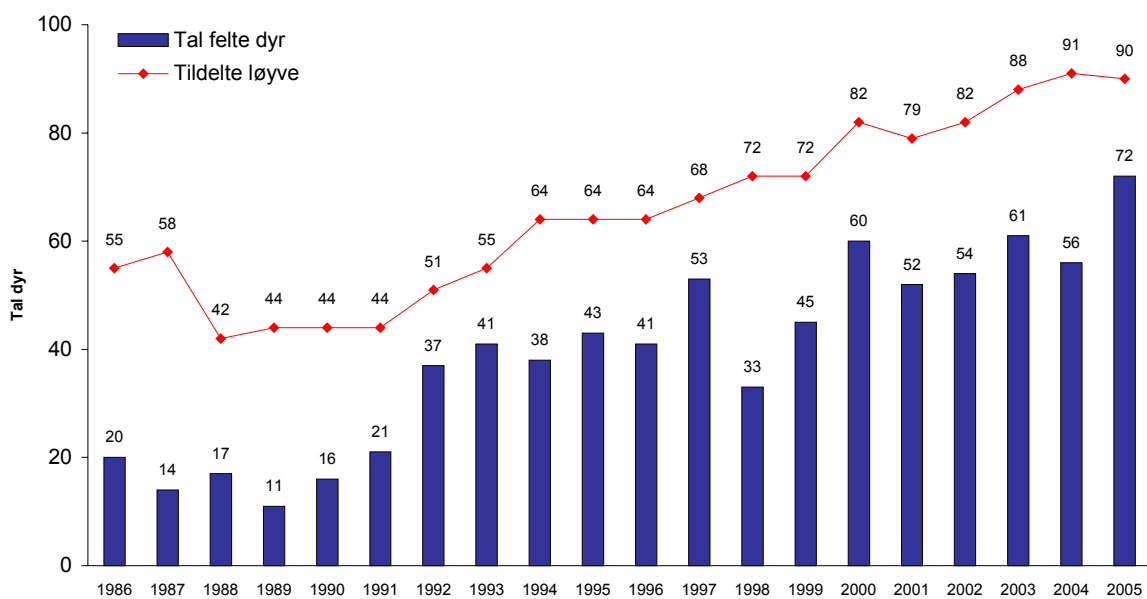
Hjorten finst over heile kommune, men er først og fremst knytt til dei store skogområda på Huftarøy.

Hjortebestanden har lenge vore i vekst over heile Vestlandet. Til no ser det ikkje ut til at denne veksten har vore særleg sterkt avgrensa av beitegrunlaget. Men i fleire kommunar har

slaktevektene no byrja å gå ned, noko som m.a kan tyde på større konkurranse om beiteområda.

Hjorteforvaltninga er ein av dei store utfordringane i viltstellsamanheng. Kor stor ein ønskjer at hjortebestanden skal vere, blir ei avveging mellom ønsket om ein stor bestand å drive jakt på, best mogleg kondisjon på dyra og minst mogleg beiteskadar.

Ei effektiv hjorteforvaltning krev utarbeiding av bestandsplanar og organisering av jakta i større vald. Utan ei slik organisering vil det vere vanskeleg å nå bestandsmåla og å utnytte den ressursen hjorten er på ein optimal måte.

Figur 1. Tal felte hjort og tildelte løyve i Austevoll dei siste 20 åra (1986-2005).

Hjorten beitar gjerne i lyngheia som er ein utbreidd naturtype i Austevoll. Likevel er nok dei store skogområda på Huftarøy viktigare leveområde, sidan dyra her også finn godt skjul. Foto: Magnus Steinsvåg.

8. FORSLAG TIL VIDARE KARTLEGGING

Grunna lågt budsjett har ein hatt avgrensa tid til feltundersøkingar i dette prosjektet. Informasjonen byggjer i stor grad på intervju og systematisering av eldre informasjon av noko ulik kvalitet. Ved framtidige revisjonar av viltkartverket er det naudsynt at feltregistreringar får ein større plass i kartlegginga enn det ein har lagt opp til i denne omgang. Det vil kunne auke presisjonen av viltopplysningane, noko som er viktig for å kunne drive god og presis viltforvaltning. Under er det foreslått nokre konkrete felt ein bør skaffe meir kunnskap om i Austevoll.

- Avgrensinga av viktige viltområde i skog bør om mogleg bli meir presis. Avgrensing av desse områda bør vurderast på grunnlag av nye synfaringar og feltundersøkingar i dei aktuelle artane sin yngleperioden. Dette punktet overlappar til dels med neste kulepunkt.
- Det er behov for oppdatert og meir presis kunnskap om truga- og sårbare artar og fåtalige, arealkrevjande artar. Her trengs det både kontroll av eksisterande opplysningar og nykartlegging:

Hønsehauk: Fordi hønsehauken er sårbar i forhold til skogbruk, er det ønskjeleg å få ei oversikt over hekkeområde med plott av alle kjende reir. For at skogbruket kunne ta omsyn til slike lokalitetar, må presisjonen vere god. Kvant enkelt reirfunn bør plottast med GPS, noko som under gode forhold vil kunne gi ein presisjon på 10-15 meter. Nokre reir er plotta på denne måten, men ikkje alle. Det bør òg søkast etter reir i eit par aktuelle område i tillegg til dei som alt er kartlagt.

Storfugl: Status for førekomst av storfugl i Austevoll er usikker. Sannsynlege vinterbeiteområde bør oppsøkast på ettervinteren for å sjå etter ekskrement og beitefuruer. Dei kartlagte spellassane bør òg kontrollerast og avgrensast så presist som råd. Det er òg ønskjeleg med årleg oppfølging av leikane for å få eit mål på bestandsutviklinga.

Spettar: Førekomsten av spettar i Austevoll er dårleg dokumentert. Det er ønskjeleg å få betre dokumentasjon på førekomst og utbreiing av hekkande spettar, særleg raudlistear-tane kvitryggspett og gråspett. Det bør gjerast inventeringar med playback frå tidleg i

april i dei større skogområda. Større område med eldre skog er viktige spetteområde, men innanfor desse områda vil eldre ospeholt og område med særleg god tilgang på død ved vere spesielt viktige. Slike lokalitetar bør avgrensast på kart.

Hubro: Situasjonen for hubroen i Austevoll er lite kjent. Data om hekkelokalitetar er gamle og lite presise. Desse lokalitetane bør undersøkast grundig i juni for å prøve å avdekke hekking. Eventuelle funn av reirgroper må plottast med GPS.

Havørn: Havørnbestanden i Austevoll er relativt godt kjent. Ein bør likevel legge opp til jamlege kontrollar av kjende reir og søk etter eventuelle nye.

- Ferskvatn og våtmark. Betre undersøking av ferskvatn og våtmarksområde i Austevoll er ønskjeleg. Fuglefaunaen knytt til våtmarker i kommunen er dårleg dokumentert. Finst det område som utmerkar seg som viktige viltområde (hekkeområde, rasteområde)?
- Sjøfugl. Kunnskap om hekkande sjøfuglar utanfor reservata bør bli betre. I reservata har ein brukbar oversikt, men også her er det ønskjeleg å få betre oversikt over bestandane både i og utanfor hekkesesongen.
- Hjort. Her bør kunnskapen om viktige trekkvegar bli betre. Det er særleg viktig å få kartfesta trekkvegar der inngrep vil kunne bli eit vandringshinder.
- Førekomst av småpattedyr, amfibiar og krypdyr har generelt mindre interesse i den kommunale arealforvaltninga. Sett frå vitsskapeleg hald, er det likevel ønskjeleg å få betre dokumentasjon både på førekomst og utbreiing av artar innan desse gruppene. Noko som vil vere av større forvaltingsmessig interesse i kommunal samanheng, er naturlege yngle- og vinterlokalitetar for raudlista flaggermusartar og større, stabile ynglelokalitetar for padde.
- Hekande sporvefuglar. Førekomst og utbreiing av fleire relativt vanlege artar er dårleg dokumentert. Her vil enkle takseringar i mai-juni ulike stader i kommunen kunne gi nyttig dokumentasjon.

9. BRUKARINTERESSER I NATUREN OG KONFLIKTAR I FORHOLD TIL VILTET

SKOGBRUK

Mange av dei fåtalige og sårbare viltartane i Austevoll er knytt til skogsmiljøa og den enkelte skogeigar har eit viktig ansvar når det gjeld forvaltning av viltet sine leveområde.

Dagens konflikt mellom viltinteresser og skogbruksinteresser er knytt til intensiv utnytting av skogareala på høge bonitetar for tømmerproduksjon. Storfugl og hønehaug er blant dei mest sårbare artane i denne samanhengen. Dei områda som er mest attraktive for desse artane er samstundes dei mest attraktive for skogbruket. Tilbakegangen av begge desse artane på landsbasis har først og fremst skjedd etter 1950, i samband med innføringa av bestandsskogbruket. Større hogstflater, treslagsskifte og ein meir einsarta skogstruktur har mange stader ført til fragmentering av leveområda. Bestandskogbruket har òg negative konsekvensar for spettane. Naturleg døde, ståande tre er viktig for dei fleste av desse artane og dette er ofte mangelvare i dagens skogkulturlandskap. Mangel på eldre ospesholt kan òg vere eit problem. Særleg gråspetten er avhengig av tilgang på eldre osp som reirtre. Ei rekkje andre holrugande fugleartar er igjen avhengige av gamle spettehol som reirplass. Ein nedgang i talet på spettar kan difor få konsekvensar andre holrugande artar.

På Vestlandet er konfliktane skisserte ovanfor generelt mindre enn i dei flate, meir lett drivne områda på austlandet og i Trøndelag. Eigeomsforhold og bratt terreng gjer skogsdrifta mange stader vanskeleg, og store hogstflater er ikkje så vanleg. Det er likevel viktig å vere klar over problemstillinga.

Det kan ofte bli konflikt mellom ønsket om å drive skogen økologisk forsvarleg og samstundes økonomisk forsvarleg. God skogbruksplanlegging, der også kunnskap om økologi har ein sentral plass, er svært viktig.

Etter kvart har auka kunnskap om økologi gjort det mogleg å drive skogen meir økologisk riktig, og dei siste åra har skogbruket vist større interesse for å ta fleirbruksomsyn i skogbruksplanlegginga. M.a. er det sett i gang kartlegging av lokalitetar i skog som er særleg viktige for mangfaldet av dyr og plantar (MiS – Miljøregistreringar i Skog). Dei seinare åra har fleire skogeigarar m.a. deltatt på kurs i *Levande skog standarden*. Skogeigarlaget Vest set krav om at skogsdrifta skal drivast etter denne standarden, og for å selja skog på vegne av skogeigarane, er Skogeigarlaget Vest sertifisert av Det Norske Veritas.

Under følgjer nokre omsyn som vil vere viktige både i forhold til viltinteressene og biologisk mangfald generelt (sjå også www.levendeskog.no):

- Eit visst minimumsareal med gammal naturskog må oppretthaldast.
- Ein bør unngå hogst i bekkeløfter, like under bratte bergskrentar og på rasmark.
- Mindre øyar med naturskog på myr og i vatn er ofte viktige hekkelokalitetar og bør difor ikkje hoggast.
- Sumpskog bør ikkje hoggast. Sumpskog er ofte svært viktig som beiteområde og hekkeområde for fugl. Det er òg ein relativt sjeldan naturtype.
- Unngå grøfting av myr og "vassjuk mark".
- Ta omsyn til naturleg vegetasjon og drenering langs myrar og vassdrag. Ein bør sette att kantskog mot myr, elvar/bekkar og vatn.
- Ein bør sette att kantskog mot dyrka mark.
- Set att nokre store tre som får sjanse til å bli verkeleg gamle
- Sett att døde tre og store lauvtre, særleg osp, som reirtre og "spiskammers" virvellause dyr og spettar.
- Ta omsyn til funksjonsområde for spesielle artar, som reiroområde for rovfugl og leikområde for storfugl.
- Ved vegframføring og hogst i viktige og svært viktige viltområde er det viktig at viltmyndighetene blir tatt med i planlegginga på eit tidleg stadium.

JORDBRUK

Mange viltartar, særleg fugleartar, lever i nær tilknytning til jordbrukslandskapet, sjølv om få artar er direkte knytt til slike område. Artar som i dag kan reknast som typiske kulturlandskapsartar er vipe, låvesvale, stare, skjor og gråsporv. Dei fleste andre artane i kulturlandskapet er primært knytt til kantvegetasjon og tilgrensande skog.

Jordbrukslandskapet er kjenneteikna ved høg primærproduksjon, noko som også viltet kan dra nytte av. Jordbruksområda får kunstig høg planteproduksjon ved gjødsling, og i tillegg er jordbruksareala som regel lagt til dei frå før mest produktive områda. Særleg det småskala jordbrukslandskapet, som er vanleg på Vestlandet, er samansett av mange ulike biotopar som kan vere leveområde for ei rekkje ulike viltartar. Særleg viktig er små skogholt og kantskog langs t.d. eigedomsgrenser, bekkar og vatn.

Intensivering og mekanisering av jordbruket har mange stader ført til eit meir einsarta landskap, med dårlegare tilgang på ulike levestader. Tiltak i landbruket som kan vere negative for viltet er fjerning av kantskog og åkerholmar, lukking og kanalisering av bekkar og grøfting og oppdyrking av våtmark. Fleire av desse tiltaka er mindre aktuelle i dag, fordi det har blitt større fokus på fleirbruksomsyn. På Vestlandet gjer dessutan topografi og eigedomforhold at dei fleste bruka har små innmarksareal. For artar som

hekkar eller hentar næring på dyrka mark og beitemark, er nok tidleg slått, attgroing og nedbygging av areal som har gått ut av drift, dei største problema. Færre beitande storfe, kan truleg ha negative konsekvensar for insektetarrar som låvesvale, stare og gråsporv.

Viltet på si side kan ha uønskte verknader på landbruket. Mange stader har ei veksande hjortestamme ført til auka problem med beiteskadar på skog og innmark. Det er òg tidvis konflikter mellom rovdyr og sauehald i enkelte område. I Austevoll er kongeørna den einaste aktuelle konfliktarten i forhold til småfedrift. Til vanleg må tap som skuldast kongeørn reknast som lite, men det ser ut til at enkelte kongeørner kan spesialisere seg og stundom føre til større tap blant utegangarsau. Dei lokale hekkefuglane ser ut til å vere nokså uproblematisk. Det kan sjå ut til at tapsperioden er knytt til vinterhalvåret, når ungfuglar frå innlandet trekkjer ut mot kysten.

FRILUFTSLIV OG FERDSEL

I Noreg har allmenta lovfesta rett til fri ferdsel i utmarka. Dette gjeld dei fleste former for friluftsliv, men med visse avgrensingar (jakt, fiske og motorisert og organisert ferdsel). Ferdsel i utmark er ofte eit resultat av den enkelte si interesse for natur og naturopplevingar. Likevel vil slik ferdsel nesten alltid kunne ha visse negative konsekvensar for viltet. Særleg i yngletida er mange viltartar vare for forstyrningar, men også til andre årstider kan stress på grunn av ferdsel føre til at enkelte artar endrar bruken av området. Difor er det viktig å ta omsyn til viltet under alle former for friluftsliv.

Hundar kan gjere stor skade på viltet dersom dei blir sleppte laus i viltet si yngletid. Det er difor innført bandtvang i tida mellom 1. april og 20. august.

JAKT

Som ved anna ferdsel i utmark kan jakt, ved ferdsel i seg sjølv, ha uheldige verknader på viltet, også på artar som ikkje er jaktbare. Jakta føregår imidlertid til den tida på året då viltet er minst sårbart for forstyrningar.

Når det gjeld småviltet har uttaket i samband med jakta under normale forhold liten verknad på bestandsutviklinga. Likevel vil eit høgt lokalt jakttrykk over tid truleg kunne føre til ein reduksjon i lokale viltbestandar (Kastdalen 1992, Hjeljord 1994), både som ein følgje av sjølve uttaket, og ved at viltet flyttar til andre område. Det er sjølvstøtt grenser for kor stort jakttrykk ein bestand tåler, difor er det viktig at den lokale viltforvaltninga til ei kvar tid vurderer kvar grensa for forsvarleg uttak går.

Når det gjeld hjortevilt er jakta eit viktig bestandsregulerande verkemiddel. Prinsippet om retta avskyting er innført for å oppnå ei ønska kjønns- og alderssamansetjing i bestanden for dermed å oppnå optimal produksjon. Retta avskyting føreset at ein har god kjennskap til bestandsstorleik og alders- og kjønnsfordelinga i bestanden. "For store" bestandar av hjortevilt kan føre til lågare slaktevektar (generelt dårlegare kondisjon), redusert overleving om vinteren og store beiteskadar på skog og innmark. Kor stor ein ønskjer at hjortebestanden skal vere blir difor ei avveging mellom ønsket om optimal produksjon og omfanget av beiteskadar.

Det er viktig å understreke at jakt ikkje er nødvendig for viltet eller naturen sin eigen del, men berre ut frå vårt eige ønske om optimal produksjon.

FAUNAKRIMINALITET

Jakt og fangst av freda vilt, særleg truga og sårbare rovfuglar og ugler, har vore eit utbreidd problem på landsbasis. Dette gjeld både ulovleg felling av det nokre oppfatar som "skadevilt", felling av sjeldne artar for utstopping og ulovleg innsamling av egg og ungar t.d. for falkonering. I Noreg er det generelt forbod mot eggsamling, og medviten forstyrring av hekke/yngleplassar kan òg i alvorlege tilfelle reknast som faunakriminalitet. Omfanget av slik aktivitet lokalt i Austevoll er ikkje kjent, men er truleg lite. Ved mistanke om ulovleg eller uansvarleg aktivitet bør lensmannsetaten og miljøvernansvarleg i kommunen varslast.

NEDBYGGING AV NATUROMRÅDE

Bygging av bustadar, hytter, industri, hamneområde, vindparkar osv. vil alltid ha visse negative konsekvensar for viltet. Direkte ved sjølve arealinngrepet og indirekte ved auka aktivitet, ferdsel og støy. Infrastruktur i samband med slike utbyggingar, som vegar og kraftlinjer, legg òg beslag på areal og fører til fragmentering av naturområda. I framtidig arealforvaltning er det viktig at større utbyggingsområde ikkje blir lagt innanfor prioriterte viltområde og heller ikkje så nær opptil desse at dei blir vesentleg negativt påverka (her må ein vurdere storleik og type inngrep i kvart enkelt tilfelle).

VEGAR

Vegbygging er ofte store naturinngrep. Ein av dei største negative konsekvensane ved vegbygging er den fragmenteringa av landskapet som dette fører med seg. Særleg større vegar, med høge vegskjerningar og stor trafikk kan

representere vandringshinder for enkelte viltarter. Vegframføring opnar dessutan for auka tilgjenge til område som det frå før var meir tidkrevjande å nå. Dette kan føre til auka forstyrningseffekt langt utanfor sjølve vegtra-séen.

Påkjørslar av vilt er òg stadvis eit alvorleg problem, ikkje berre for viltet men òg når det gjeld trafikktryggleik. Ved planlegging og tilrettelegging kan skadeverknadane avgrensast. Ved bygging av traktorveggar og skogsbilveggar er det viktig at skogetaten tar kontakt med viltforvaltingsmyndigheitene, for i størst mogleg grad å unngå alvorlege konflikhtar.

VASSDRAGSREGULERING

Større vassdragsreguleringar for kraftproduksjon er ikkje aktuelt i Austevoll. Men regulering av vassdrag, t.d. i samband med drikkevassforsyning eller smoltproduksjon, kan òg ha uheldige verknadar på viltet. Det kan føre til over-svømming av hekkeområde og dårlegare næringstilgang gjennom uttørking av bekkar (t.d. dårlegare produksjon av fisk, botndyr og insekt). Ein kjenner imidlertid ikkje til at slik regulering av vatn i Austevoll har hatt særleg negative konsekvensar.

Vassdragsregulering i samband med drikkevassforsyning kan òg ha sine positive sider, ved at nedslagsfeltet, for å unngå forureining, blir tillagt restriksjonar på friluftaktivitetar og bygging.

KRAFTLEIDNINGAR

Kollisjon med kraftleidningar tek livet av svært mykje fugl, og dei årlege tala er truleg sjusifra. Når det gjeld dei jaktbare artane, særleg hønsefuglar, reknar ein på landsbasis med at kraftleidningar kvart år tek livet av fleire fuglar enn det som blir felt under jakta.

Det er dei mindre høgspenlinjene som er farlegast for viltet, fordi dei er mindre synlege og ofte ligg i høgde med tretoppene. Men også større høgspenlinjer er farlege, særleg i skumringa og om natta.

Dei fleste fuglane misser livet ved kollisjon med leidningane, men enkelte rovfuglar og ugler er òg utsette for såkalla elektrokusjon. Desse brukar stolpane som utkikkspost og kan få straum gjennom seg når dei rører ved to leidningar eller leidning og jord samstundes. Problemet er kjent både for hubro og hønsehauk, men hubroen er særleg utsett. Problemet kan

fjernast ved å isolere leidningane med plaststrømper dei første metrane ut frå kvar stolpe.

På grunn av faren for påflyging og elektrokusjon, er det viktig å ta omsyn til viltet ved plassering av nye linjetraséar. Ein bør unngå å legge kraftlinjer gjennom dei prioriterte viltområda, men dersom det likevel ikkje er til å unngå, kan god planlegging redusere skadeverknadane. Kraftlinjer bør ikkje leggjast i inn- og utflygingsruta frå våtmarkslokalitetar, nær spelplassar for skogshøns eller i nærleiken av hekkeplassar for rovfugl og hubro. I særleg utsette område bør ein vurdere jordkabel.

AVFALL

Opne avfallsplassar har ofte blitt trekte fram i samband med uønskt store populasjonar av rev og kråkefugl, som blir sett på som viktige predatorar på egg og ungar av jaktbart vilt*.

Små, private avfallsplassar kan ha den same effekten som større kommunale fyllingar. Det har òg blitt reist spørsmål om slakteavfall frå hjortejakta kan vere med å oppretthalde kunstig høge bestandar av rev og kråkefugl (Smedshaug & Sonerud 1997). Dersom ein har mistanke om at dette kan vere eit problem, bør ein ta konsekvensen av dette og "feie for eiga dør".

*Om kråkefuglane verkeleg spelar ei viktig rolle når det gjeld regulering av skogshønsbestandane er tvilsamt. Reven ser ut til å spele ei langt viktigare rolle enn både rovfugl, kråkefugl og mårdyr til saman. I Aust-Agder vart det dokumentert ein auke i bestandane av både mår, hønsehauk og storfugl ein periode etter utbrotet av reveskabb (Selås m. fl. 1995).

FISKEOPPDRETT/AKVAKULTUR

Oppdretts- og akvakulturanlegg legg beslag på areal i kystsona og i og ved enkelte ferskvatn. Dette kan føre til visse konflikhtar i forhold til viltinteressene. Oppdrettsanlegg kan ha direkte forstyrningseffekt, og plassering av anlegget nært kjende hekkeplassar for sjøfugl og andre nøkkelområde for viltet kan vere uheldig. Andre konflikhtar går på at enkelte dyreartar nyttar oppdrettsanlegg som matfat. Dei mest aktuelle "konfliktartane" i Austevoll er storskarv, gråhegre, måsar (spesielt gråmåse og svartbak) og ærfugl (som et blåskjel).

Det er viktig at ein tar omsyn til denne problematikken ved framtidig plassering av oppdrettsanlegg. Dersom plassering av anlegga blir gjort i samråd med viltmyndigheitene, vil ein i større grad kunne unngå opplagte konflikhtar.

10. LITTERATUR

- Anonym 1978. Ornitologiske observasjoner. - Krompen 7 (4): 15-17.
- Byrkjeland, S. 1999. Status for hekkande sjøfugl i Hordaland 1980-1998. - Fylkesmannen i Hordaland, miljøvernadv. MVA Rapport nr. 2/1999. 106 s. + vedlegg.
- Direktoratet for Naturforvaltning 1996. Viltkartlegging. DN-håndbok 11. 112 s.
- Direktoratet for Naturforvaltning 1999. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. DN-rapport 1999-3. 162 s.
- Falkenberg, F. 1999. Fugler i Hordaland 1998. - Krompen 28 (2): 66-87.
- Falkenberg, F. 1999b. Ut mot hav. - Krompen 28 (3): 145-147.
- Falkenberg, F. 2000. Fugler i Hordaland 1999. - Krompen 29 (2): 73-103.
- Falkenberg, F. 2001. Fugler i Hordaland 2000. - Krompen 30 (2): 74-104.
- Falkenberg, F. 2003. Fugler i Hordaland 2002. - Krompen 32 (3): 131-156.
- Falkenberg, F. 2003b. Invasjon av båndkorsnebb høsten 2002. - Krompen 32 (3): 157-160.
- Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) 1994. *Norsk fugleatlas*. Norsk Ornit. Forening, Klæbu.
- Hjeljord, O. 1995. Ryper og jakt. Hvor stort uttak tåler en rypestamme? - Fagnytt Naturforvaltning nr. 6-1995. 4 s.
- Kastdalen, I. 1992. Skogshøns og jakt. - Rapport, Norges Jeger og Fiskerforbund. 37s.
- Larsen, B.H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning Naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg.
- Mjøs, A.T. & Frantzen, E. 1996. Hordalandsrapporten 1994. - Krompen 25 (1): 30-39.
- Osaland, O.M. 1981. Fugleobservasjoner 1980. - Krompen 10 (2): 76-82.
- Osaland, O.M. 1983. Ornitologiske observasjoner 1982. - Krompen 12 (3): 92-99.
- Osaland, O.M. 1984. Ornitologiske observasjoner 1983. - Krompen 13 (3): 144-152.
- Osaland, O.M. 1987. Fugleobservasjoner fra Hordaland 1986. - Krompen 16 (3): 138-153.
- Osaland, O.M. 1990. Bergen l.l. til Austevoll. - Krompen 19 (2): 70-71.
- Osaland, O.M. 1995. Hordalandsrapporten 1993. - Krompen 24 (1): 16-24.
- Selås, V., Smedshaug, C.A., Lund, S.E. & Sonerud, G. 1995. Reveskabbens betydning for småviltet i Norge. - Fagnytt naturforvaltning nr. 10-1995: 1-4. Norges landbr.høgskole.
- Smedshaug, C.A. & Sonerud, G.A. 1997. Rovdyr, åtsler og predasjon på småvilt. - Fagnytt naturforvaltning nr. 8-1997: 1-4. Norges landbrukshøgskole.
- Soulere, J.P. 1980. Referat fra Bergen lokallags ekskursjon til Austevoll 26.-27.05.1979. - Krompen 9 (2): 97.
- Stormark, T.A. 1996. Flaggermus i Hordaland. Del III, s. 174-180 i Olsen, K.M. (red.): Kunnskapsstatus for flaggermus i Norge. - Norsk Zoologisk Forening. Rapport 2. 210 s.
- Syvertsen, P.O., Isaksen, K., Olsen, K.M., Rigstad, K. & Starholm, T. 2001. Kartlegging av flaggermus i Hordaland. Kunnskapsstatus 1999. - Norsk Zoologisk Forening. Rapport 9, manuskript.
- Voie, R. 1999. Sosial helg på Møkster. - Krompen 28 (4): 196-199.

VEDLEGG I. ARTSLISTE

I den følgjande artslista har vi prøvd å gi ein grov kvantitativ status for dei ulike viltartane i Austevoll. Mange av desse vurderingane er høgst skjønsmessige. For det første er kunnskapsgrunnlaget i mange tilfelle for dårleg. Og særleg når det gjeld ein del fugleartar varierer talet svært mykje frå årstid til årstid og frå år til år. Det er sjølvstøtt og store nyansar i førekomsten artane imellom, og ikkje minst mellom dei ulike artsgruppene, som er umogleg å få fram i ei slik oversikt. For nokre artar, der ein meiner å ha grunnlag for det, er det gjort eit estimat for talet på hekkepar. Det vil òg vere mogleg å finna meir utfyllande informasjon i statuskapitlet. Ein del av vurderingane i lista kan heilt sikkert diskuteras, og det er eit ønske at ein i framtida skal få betre kunnskap om dei ulike artane sin status i kommunen.

Kodar nytta i artslista:

Status	Førekomst
D påvist yngling	(x) enkeltobservasjonar
C sannsynleg yngling	(xx) fåtalig, uregelmessig
B mogleg yngling	X fåtalig, regelmessig
O observert	XX vanleg
* tidlegare	XXX talrik

Oppsummering:

Gruppe	Status				Totalt
	D	C	B	O	
Amfibium	1	0	0	0	1
Krypdyr	1	0	0	0	1
Fuglar	59	27	12	40	138
Pattedyr	5	3	0	1	9
Totalt	66	30	12	41	149

Norsk namn	Vitskapeleg namn	Status	Førekomst			
			Vår	Sommar	Haust	Vinter
AMFIBIUM						
Padde	<i>Bufo bufo</i>	D	XX	XX	XX	dvale
KRYPDYR						
Hoggorm	<i>Vipera berus</i>	D	XX	XX	XX	dvale
FUGLAR						
LOMMAR						
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	O	X		X	(xx)
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	D*	(xx)	X*	(xx)	
Is-/gulnebbloom	<i>G. immer/G. adamsii</i>	O	X		X	
DYKKARAR						
Gråstrupedykkar	<i>Podiceps grisegena</i>	O				(x)
STORMFUGLAR						
Havhest	<i>Fulmarus glacialis</i>	B	XX	XX	XX	XX
Havsvale	<i>Hydrobates pelagicus</i>	O		X	X	
PELIKANFUGLAR						
Havsule	<i>Sula bassana</i>	O	XX	XX	XX	X
Storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	O	XX	X	XX	XX
Toppskarv	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	D	X	10-15 par	X	X
STORKEFUGLAR						
Gråhegre	<i>Ardea cinerea</i>	D	X	X	X	X
ANDEFUGLAR						
Knoppsvane	<i>Cygnus olor</i>	O			(x)	
Grågås	<i>Anser anser</i>	D	XX	X	XX	
Brunnakke	<i>Anas penelope</i>	B	(xx)	(xx)	(xx)	
Krikkand	<i>Anas crecca</i>	C	X	X	X	
Stokkand	<i>Anas platyrhynchos</i>	D	XX	XX	XX	XX
Ærfugl	<i>Somateria mollissima</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Havelle	<i>Clangula hyemalis</i>	O	X		X	X
Svartand	<i>Melanitta nigra</i>	O	X	(xx)	X	X

Norsk namn	Vitskapeleg namn	Status	Førekomst			
			Vår	Sommar	Haust	Vinter
Sjørørre	<i>Melanitta fusca</i>	O	X		X	X
Kvinand	<i>Bucephala clangula</i>	O	X		X	X
Siland	<i>Mergus serrator</i>	D	XX	XX	XX	XX
ROVFUGLAR						
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	D	X	min. 6 par	X	X
Hønsenhauk	<i>Accipiter gentilis</i>	D	X	4-5 par	X	X
Sporvehauk	<i>Accipiter nisus</i>	D	X	X	X	X
Musvåk	<i>Buteo buteo</i>	O	(x)			
Fjellvåk	<i>Buteo lagopus</i>	O	(xx)		(xx)	
Kongeørn	<i>Aquila chrysaetos</i>	D	X	1 par	X	X
Fiskeørn	<i>Pandion haliaetus</i>	O		(x)		
Tårnfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	B	X	(xx)	X	(xx)
Dvergfalk	<i>Falco columbarius</i>	D	X	X	X	(xx)
HØNSEFUGLAR						
Orrfugl	<i>Tetrao tetrix</i>	D	X	X	X	X
Storfugl	<i>Tetrao urogallus</i>	D	X	X	X	X
TRANEFUGLAR						
Åkerrikse	<i>Crex crex</i>	B*		(x)		
VADEFUGLAR						
Tjeld	<i>Haematopus ostralgeus</i>	D	XX	XX	XX	
Heilo	<i>Pluvialis apricaria</i>	O	X		X	
Tundralo	<i>Pluvialis squatarola</i>	O	X		X	
Vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	D	X	X	X	
Fjøreplytt	<i>Calidris maritima</i>	O	X		X	X
Enkeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	C	X	X	X	(xx)
Rugde	<i>Scolopax rusticola</i>	D	X	X	X	(xx)
Storspove	<i>Numenius arquata</i>	C	X	X	X	
Raudstilk	<i>Tringa totanus</i>	C	X	X	X	
Strandsnipe	<i>Actitis hypoleucos</i>	D	XX	XX	XX	
Steinvender	<i>Arenaria interpres</i>	B	X	X	X	(xx)
JOAR, MÅSAR OG TERNER						
Polarjo	<i>Stercorarius pomarinus</i>	O			(x)	
Tjuvjo	<i>Stercorarius parasiticus</i>	B	X	(xx)	X	
Hettemåse	<i>Larus ridibundus</i>	O	(xx)		(xx)	(xx)
Fiskemåse	<i>Larus canus</i>	D	XXX	XXX	XXX	X
Sildemåse	<i>Larus fuscus</i>	D	XX	XX	XX	
Gråmåse	<i>Larus argentatus</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Svartbak	<i>Larus marinus</i>	D	XX	XX	XX	XX
Makrellterne	<i>Sterna hirundo</i>	D	XX	XX	XX	
Raudnebbterne	<i>Sterna paradisaea</i>	D	XX	XX	XX	
ALKEFUGLAR						
Lomvi	<i>Uria aalge</i>	O	X	X	X	X
Alke	<i>Alca torda</i>	O	X	(xx)	X	X
Teist	<i>Cephus grylle</i>	C	X	X	X	X
Alkekonge	<i>Alle alle</i>	O	X		X	X
Lunde	<i>Fratercula arctica</i>	O	X	X	X	X
DUER						
Skogdue	<i>Columba oenas</i>	O		(x)		
Ringdue	<i>Columba palumbus</i>	C	X	X	X	X
Tyrkardue	<i>Streptopelia decaocto</i>	B	X	X	X	X

Norsk namn	Vitskapeleg namn	Status	Førekost			
			Vår	Sommar	Haust	Vinter
GAUKEFUGLAR						
Gauk	<i>Cuculus canorus</i>	C	X	X	X	
UGLER						
Hubro	<i>Bubo bubo</i>	C	X	3-4 par	X	X
Haukugle	<i>Surnia ulula</i>	O			(x)	
Kattugle	<i>Strix aluco</i>	C	X	X	X	X
Jordugle	<i>Asio flammeus</i>	O	(xx)		(xx)	
SPETTEFUGLAR						
Vendehals	<i>Jynx torquilla</i>	C	(xx)	(xx)	(xx)	
Gråspett	<i>Picus canus</i>	C	X	X	X	X
Dvergspett	<i>Dendrocopos major</i>	C	X	X	X	X
Flaggspett	<i>Dendrocopos major</i>	C	X	X	X	X
Kvitryggspett	<i>Dendrocopos leucotos</i>	C	X	X	X	X
SPORVEFUGLAR						
Songlerke	<i>Alauda arvensis</i>	C	X	X	X	(xx)
Låvesvale	<i>Hirundo rustica</i>	D	XX	XX	XX	
Taksvale	<i>Delichon urbica</i>	D	X	X	X	
Trepiplerke	<i>Anthus trivialis</i>	D	XXX	XXX	XXX	
Heipiplerke	<i>Anthus pratensis</i>	D	XXX	XXX	XXX	
Skjærpiplerke	<i>Anthus petrosus</i>	D	XX	XX	XX	X
Gulerle	<i>Motacilla flava</i>	O			(x)	
Linerle	<i>Motacilla alba</i>	D	XX	XX	XX	
Svartryggerle	<i>M. a. yarrellii</i>		(x)			
Sidensvans	<i>Bombycilla garrulus</i>	O			(xx)	(xx)
Fossefall	<i>Cinclus cinclus</i>	B	X	X	X	X
Gjerdsmett	<i>Troglodytes troglodytes</i>	D	XXX	XXX	XXX	XX
Jernsporv	<i>Prunella modularis</i>	D	XX	XX	XX	(xx)
Raudstrupe	<i>Erithacus rubecula</i>	D	XXX	XXX	XXX	XX
Buskskvett	<i>Saxicola rubetra</i>	C	X	X	X	
Steinskvett	<i>Oenanthe oenanthe</i>	D	XX	XX	XX	
Ringtrast	<i>Turdus torquatus</i>	O	X		X	
Svarttrast	<i>Turdus merula</i>	D	XXX	XXX	XXX	XX
Gråtrast	<i>Turdus pilaris</i>	D	XX	XX	XXX	XX
Måltrast	<i>Turdus philomelos</i>	D	XX	XX	XX	(xx)
Raudvengetrast	<i>Turdus iliacus</i>	D	XXX	XXX	XXX	X
Duetrast	<i>Turdus viscivorus</i>	O			(x)	
Sivsongar	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	B	(x)			
Møllar	<i>Sylvia curruca</i>	B		(x)	(x)	
Tomsongar	<i>Sylvia communis</i>	D	XX	XX	XX	
Munk	<i>Sylvia atricapilla</i>	D	XX	XX	XX	X
Gulbrynsongar	<i>Phylloscopus inornatus</i>	O			(x)	
Bøksongar	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	O		(x)		
Gransongar	<i>Phylloscopus collybita</i>	C	XX	XX	XX	
Lauvsongar	<i>Phylloscopus trochilus</i>	D	XXX	XXX	XXX	
Fuglekonge	<i>Regulus regulus</i>	C	XX	XX	XX	XX
Gråflugesnappar	<i>Muscicapa striata</i>	D	XX	XX	XX	
Svartkvitflugesnappar	<i>Ficedula hypoleuca</i>	D	XX	XX	XX	
Stjertmeis	<i>Aegithalos caudatus</i>	C	X	X	X	X
Lauvmeis	<i>Parus palustris</i>	C	X	X	X	X
Granmeis	<i>Parus montanus</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Toppmeis	<i>Parus cristatus</i>	D	XX	XX	XX	XX
Svartmeis	<i>Parus ater</i>	D	X	X	X	X
Blåmeis	<i>Parus caeruleus</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Kjøtmeis	<i>Parus major</i>	D	XXX	XXX	XXX	XXX
Spettmeis	<i>Sitta europaea</i>	D	XX	XX	XX	XX
Trekrypar	<i>Certhia familiaris</i>	C	X	X	X	X
Nøtteskrike	<i>Garrulus glandarius</i>	D	X	X	X	X

Norsk namn	Vitskapeleg namn	Status	Førekomst			
			Vår	Sommar	Haust	Vinter
Skjor	<i>Pica pica</i>	D	XX	XX	XX	XX
Kaie	<i>Corvus monedula</i>	O	(x)			
Kornkråke	<i>Corvus frugilegus</i>	O			(x)	(x)
Kråke	<i>Corvus cornix</i>	D	XX	XX	XX	XX
Ravn	<i>Corvus corax</i>	D	X	X	X	X
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	D	XX	XX	XX	XX
Rosenstare	<i>Sturnus roseus</i>	O			(x)	
Gråsporv	<i>Passer domesticus</i>	D	XX	XX	XX	XX
Pilfink	<i>Passer montanus</i>	C	X	X	X	X
Bokfink	<i>Fringilla coelebs</i>	D	XXX	XXX	XXX	(xx)
Bjørkefink	<i>Fringilla montifringilla</i>	O			XX	
Grønfinnk	<i>Carduelis chloris</i>	D	XX	XX	XX	XX
Stillits	<i>Carduelis carduelis</i>	O			(x)	
Grønsisik	<i>Carduelis spinus</i>	C	XX	XX	XX	X
Tornirisk	<i>Carduelis cannabina</i>	C	X	X	X	(xx)
Bergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>	C	X	X	XX	(xx)
Brunsisik	<i>Carduelis cabaret</i>	C	XX	XX	XX	X
Gråsisik	<i>Carduelis flammea</i>	O	XX		XX	X
Bandkorsnebb	<i>Loxia leucoptera</i>	O			(x)	
Grankorsnebb	<i>Loxia curvirostra</i>	D	X	X	XX	X
Furukorsnebb	<i>Loxia pytyopsittacus</i>	D	X	X	X	X
Dompap	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	C	X	X	X	X
Kjernebitar	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	O			(x)	
Gulsporv	<i>Emberiza citrinella</i>	B	X	X	X	X
Sivsporv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	B	X	X	X	

PATTEDYR

INSEKTETARAR

Piggsvin	<i>Erinaceus europaeus</i>	D	X	X	X	dvale
Vanlig spissmus	<i>Sorex araneus</i>	C	XXX	XXX	XXX	XXX

ROVDYR

Mink	<i>Mustela vison</i>	D	XX	XX	XX	XX
Oter	<i>Lutra lutra</i>	O	(xx)	(xx)	(xx)	(xx)

HJORTEDYR

Hjort	<i>Cervus elaphus</i>	D	XX	XX	XX	XX

HAREDYR

Hare	<i>Lepus timidus</i>	D	X	X	X	X

GNAGARAR

Brunrotte	<i>Rattus norvegicus</i>	C	X	X	X	X
Lita skogmus	<i>Apodemus sylvaticus</i>	D	XX	XX	XX	XX
Markmus	<i>Microtus agrestis</i>	C	XX	XX	XX	XX

VEDLEGG II. KART

Alle kommunar har informasjonen frå viltkartlegginga på digital form. På denne måten kan kommunen sjølv framstille temakart etter behov. I nokre samanhengar kan det vere praktisk å ha viltkart i plotta utgåve. Ved plotting og t.d. ved framstilling av viltinformasjon i kommuneplanen sin arealdel er det vanleg praksis å dele informasjonen i fire tema: 1) Småvilt, 2) Hjortevilt, 3) Opplysningar unnateke offentlegheit og 4) Prioriterte viltområde. I denne viltrapporten er berre kartet over hjortevilt og prioriterte viltområde vedlagt.

Med unntak av opplysningane som er unnateke offentlegheit (t.d. hekkeplassar for enkelte truga og sårbare artar) og dei større prioriterte viltområda som først og fremst er anbefalte forvaltingsområde og ikkje reine artsfakta, er opplysningane allment tilgjenge i Naturbasen: www.naturbase.no

Austevoll kommune

Kart 1. Skog og jordbruksareal

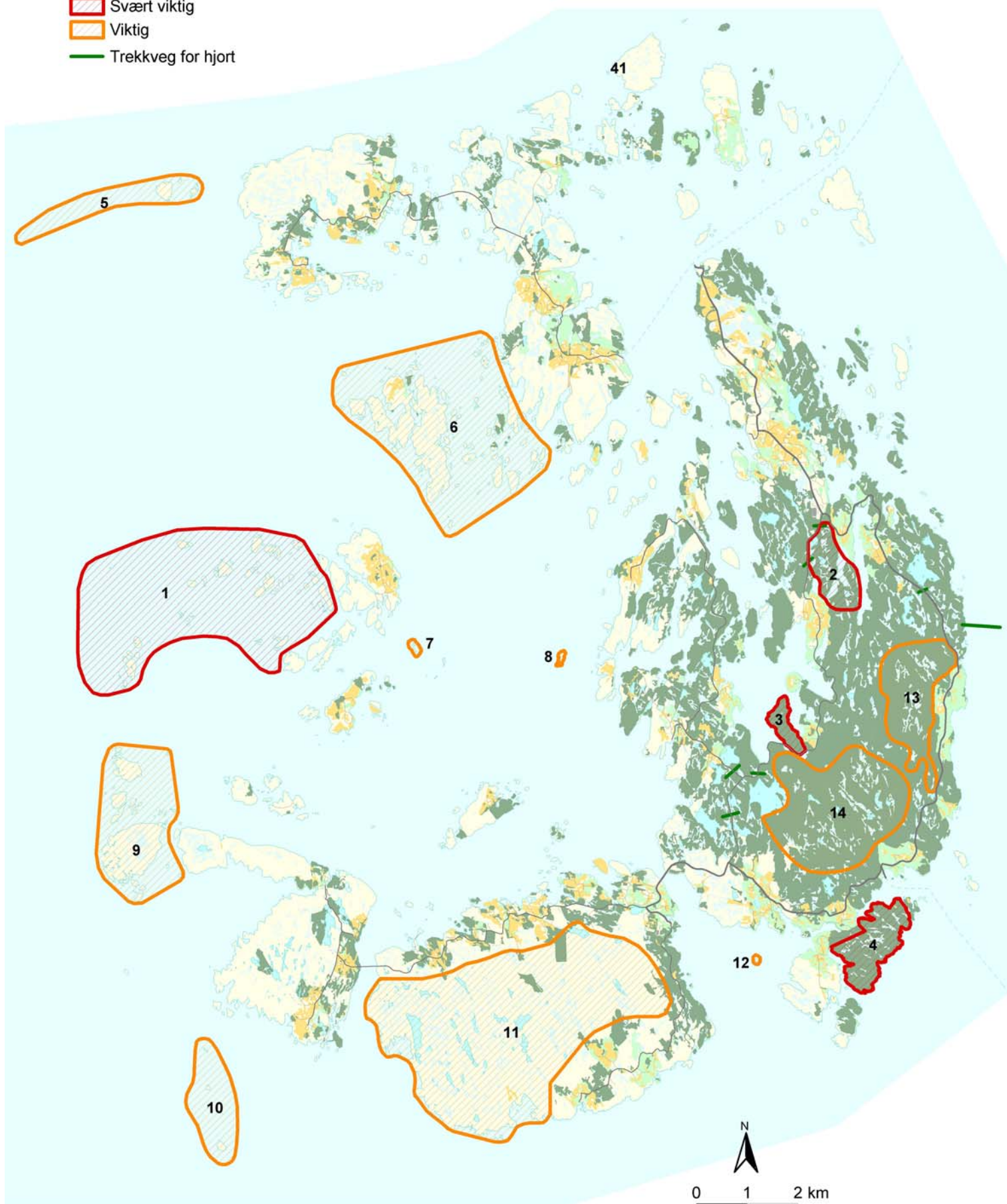
- Barskog
- Lauvskog
- Jordbruksareal
- Naturreseptat

Austevoll kommune

Kart 2. Prioriterte viltområde

- Svært viktig
- Viktig
- Trekkveg for hjort

ISBN-10: 82-8060-053-1
ISBN-13: 978-82-8060-053-0
ISSN: 0804-6387